

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav bohemistiky

**JAZYK A STYL PSANÉ ČESKÉ PUBLICISTIKY
V ROCE 1988**

Bakalářská práce

Autor bakalářské práce: Denisa Říhová

Vedoucí bakalářské práce: doc. PaedDr. Bohumila Junková, CSc.

České Budějovice

2008

Poděkování

Děkuji doc. PaedDr. Bohumile Junkové, CSc., za odborné vedení bakalářské práce, za cenné rady, pomoc při realizaci této práce a čas, který mi věnovala.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci na téma *Jazyk a styl psané české publicistiky v roce 1988* vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 písmena b) zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 23. listopadu 2008

.....

Denisa Říhová

ANOTACE

Jazyk a styl psané české publicistiky v roce 1988

Tématem práce je jazyk a styl české publicistiky a rozbor článků Rudého práva za celý rok 1988. Práce je rozdělena na dvě části teoretickou a praktickou. Teoretická část se týká komplexní charakteristiky publicistického stylu a základní charakteristiky Rudého práva. Praktická část je zaměřena na vybrané články z Rudého práva a jejich následný rozbor. Hlavním cílem bakalářské práce je stylistický rozbor jazykových prostředků Rudého práva a charakteristika článků, které budou řazeny do kategorií.

ANNOTATION

Language and style written czech journalism in 1988

The theme of my work is the language and writing of czech journalism and analysis of the articles that were published in Rudé právo 1988. My work is divided into two parts - theoretical and practical. The theoretical part is related to complex characterization of journalistic writing and basic characterization of Rudé právo. The practical part is focused on the selected articles from Rudé právo and their following analysis. The main purpose of bachelor work is to write down analysis of lingual tool in Rudé právo newspapers and characterization of the articles that will be later ranged into categories.

KLÍČOVÁ SLOVA

Rudé právo, Komunistická strana Československé republiky, publicistický text, politická situace, stylistický rozbor, frazeologické obraty

OBSAH

ÚVOD	6
I. Teoretická část	7
1. Média doby, noviny	7
2. Vznik Rudého práva	8
3. Publicistika	9
3.1 Publicistika rozhlasová	10
3.2 Publicistika televizní	10
4. Publicistický styl	10
5. Jazyková stránka publicistických projevů	12
5.1 Automatizace jazykového vyjadřování	12
5.2 Obměňování stabilizovaných výrazových prostředků	13
6. Lexikální stránka publicistického projevu	14
6.1 Aktualizovaná pojmenování	14
6.2 Automatizovaná pojmenování	14
6.3 Frazeologické obraty intenzifikační	15
6.4 Multiverbizační pojmenování	15
6.5 Internacionalizace slovní zásoby	15
6.6 Determinologizace	16
7. Žánry publicistického stylu	16
7.1 Zpravodajské žánry	17
7.2 Analytické žánry	19
7.3 Beletristické žánry	21
7.4 Řečnické žánry	24
7.5 Titulek, kombinovaný titulek, mezititulek	24
II. Praktická část	26
1. Nejdůležitější události sledovaného období	26
2. Stylistický rozbor	53
2.1 POLITICKÉ UDÁLOSTI	54
2.2 HOSPODÁŘSKÉ UDÁLOSTI	56
2.3 SPORTOVNÍ UDÁLOSTI	57
2.4 SPOLEČENSKÉ A KULTURNÍ UDÁLOSTI	58
ZÁVĚR	60
POUŽITÁ LITERATURA	62
PŘÍLOHY	63

ÚVOD

Hlavním cílem bakalářské práce je stylistický rozbor jazykových prostředků a charakteristika článků z Rudého práva od ledna až do prosince 1988. K sestavení své práce jsem využila dva stylistické materiály. Informace jsem čerpala ze Stylistiky češtiny od *Jana Chlouška* ze skript *Funkční styly a jejich žánry v současné komunikaci*. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V praktické části rozebírám mnou vybrané články z Rudého práva. Ty jsem vybírala na základně zajímavostí a někdy také podle titulků, které už samy o sobě vypovídaly o hlavním tématu článku.

V části teoretické se krátce zmíním o médiích doby a o celkové charakteristice novin. Poté ve stručnosti popíši vznik Rudého práva a vysvětlím termín publicistika, který se dělí na rozhlasovou a televizní. Následně se věnuji podrobné charakteristice publicistického stylu.

Část praktická bude rozdělena na dvě části. V té první se budu zabývat událostmi z Rudého práva po celý rok a rozdělím je do čtyř kategorií: politické události, hospodářské události, sportovní události, společenské a kulturní události. Dále se budu věnovat jazykovému rozboru článků, z kterých budu vybírat frazeologické výrazy, aktualizované prostředky, hodnotící prostředky, prostředky související s dobou a rozsáhlé slovní konstrukce. Jazykový rozbor na konci zhodnotím v závěru. Součástí bakalářské práce je také seznam použité literatury a dvanáct textových příloh, které konkrétně ukazují články, z nichž je vytvořen jazykový rozbor.

I. Teoretická část

1. Média doby, noviny

Média poskytují široké veřejnosti informace o aktuálních událostech z celého světa. Do dvacátých let dvacátého století tyto informace poskytoval pouze tisk a až v průběhu dvacátých let se k němu připojil rozhlas. Rozhlas byl ve svých počátcích pro svou technickou nedokonalost a nákladnost omezen na vyšší vrstvy a část vrstev středních. „Jeho informační a náborotvorná funkce byla zpočátku minimální.“¹ Koncem 20. let 20. století se začala situace měnit. Zcela jednoznačně měl zatím jen tisk mediální vliv na společnost. Ten se ve srovnání s dnešním tiskem svou různorodostí podstatně lišil. V současnosti i minulosti byl periodický tisk jednoznačně díky své informační funkci na prvním místě mezi médii. Ze začátku tisk vycházel pouze ve stanovených obdobích a až postupem času se z něj stal denní tisk.

Všimneme-li si působení periodického tisku na veřejnost, tak nejnápadnější byly a jsou noviny, zpravidla deníky, protože ty nám slouží ke sledování aktuálního zpravodajství. Dříve se nejvýznamnější deníky neobešly bez večerníků, které přinášely zprávy nejméně o půl dne čerstvější, a některé z nich měly bulvární podobu.

Za zmínku stojí uvést, kolik vycházelo novin a časopisů od dvacátých let dvacátého století. Například v Praze v roce 1926 vycházelo 1400 titulů novin a časopisů. O tři roky později v roce 1929 stoupl počet vycházejících novin a časopisů až na 1800 titulů. Samozřejmě vycházely i v jiných městech. Jsou dva důvody, proč bylo vydáváno takové množství novin i časopisů. Jedním z nich jsou náklady na zřízení a provozování novin. V té době nebyly náklady tak vysoké jako v následujících letech, proto mohly vycházet i noviny, které měly jen desetitisíce odběratelů a ne statisíce. Druhý důvod, až na výjimky se týkal toho, že šlo o stranický tisk. V tehdejší době neměly politické strany bez vlastního tisku

¹ KÁRNÍK, Zdeněk. České země v éře První republiky (1918-1938). 1. vyd. Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929) / Zdeněk Kárník. Praha : Libri, 2000. 571 s. Dějiny českých zemí. ISBN 80-7277-027-6.

šanci na úspěch. Už systém voleb diktoval politickým stranám, aby každá měla svůj politický tisk.

Pro komunistickou stranu byl nejvýznamnějším tiskem Rudé právo, které bylo založené v roce 1920 a společně s ním vycházel i Večerník Rudého práva.

2. Vznik Rudého práva

Rudé právo bylo založeno 21. 9. 1920 jako orgán levice sociálně demokratické strany a od 18. 5. 1921 bylo ústředním orgánem Komunistické strany Československa (KSČ). Rudé právo navazovalo na tradice Práva lidu a sehrálo významnou úlohu v politických zápasech KSČ. Přispělo také k politickému a teoretickému uvědomění mas pracujících, které získávalo pro politiku strany.

V jeho redakci působili postupně četné politické, novinářské i umělecké osobnosti – B. Smetal (první šéfredaktor), F. Dobrovolný, V. Borek, J. Šverma, V. Kopecký, I. Olbracht, J. Hora, M. Majerová a další.

Za předmnichovské Československé republiky bylo Rudé právo často konfiskováno a vydávání několikrát úředně zastaveno (vždy na jeden až tři měsíce). Současně s denním vydáním Rudého práva vycházel i jeho večerník pod titulem Rudé právo Večerník.

V 2. polovině 30. let 20. století se Rudé právo stalo tribunou zápasu široké lidové fronty proti fašismu a na obranu republiky. Záhy po Mnichovu 20. 10. 1938 bylo úředně zastaveno jeho vydávání. V té době začalo Rudé právo vycházet ilegálně a v různých nepravidelných intervalech. Nepřetržitě bylo pak vydáváno po celou dobu nacistické okupace. Poslední ilegální Rudé právo vyšlo 1. 5. 1945 a první legální vydání se objevilo 6. 5. 1945. Po osvobození získalo Rudé právo významnou úlohu v boji KSČ za sociální vyústění v národní a demokratickou revoluci a posléze při uskutečňování jednotlivých etap sociální výstavby. K jeho šéfredaktorům v těchto letech patřili V. Nový, V. Dolejší, V. Koucký a O. Švestka. Den založení Rudého práva 21. září 1960 se v ČSSR slavilo jako Den tisku, rozhlasu a televize.

Rudé právo, vydavatelství ÚV KSČ jako součást Tiskových podniků KSČ bylo založeno 1945. Toto vydavatelství dále produkovalo Večerní Prahu, deníky

KV KSČ, časopisy Život strany, Hospodářské noviny, Tvorbu, Tribunu, Květy a další.

Rudé právo vycházelo denně kromě neděle. Sobotní vydání Rudého práva bylo rozšířeno o přílohu Haló sobota, která obsahovala 16 stran. V příloze vycházel celotýdenní televizní program a její důležitou částí byla inzerce, která zahrnovala různé rubriky, např. seznámení, nemovitosti, nabídka volných pracovních míst a další. Sobotní vydání přinášelo různé zajímavé články, např. o zahraničních událostech, významných osobnostech atd., a vždy obsahovalo sloupek na určité aktuální téma. Závěrečná stránka patřila různým křížovkám a doplňovačkám.

3. Publicistika

Termín publicistika pochází z latinského názvu publicus, což znamená obecní, státní, úřední nebo veřejný. Je to označení žurnalistické tvorby, také zčásti žurnalistické produkce. Jde o činnost, která je zaměřena na veřejnost a určena ke zveřejnění. Publicistiku lze označit jako mezilidskou komunikaci informující o aktuálních společenských a politických událostech, které jsou určeny k publikování. Kromě informací obsahuje také autorův subjektivní názor na některé aktuální téma.

V užším slova smyslu jde o činnost spojenou se stanoviskem objasňujícím události, situace nebo myšlenky slovem, zvukem či obrazem. K publikaci událostí, zpráv, informací je určen tisk, rozhlas, televize a v dnešní době i takzvaná nová média – internet.

Publicistika využívá forem analýz (klasifikační, komparativní, kauzální apod.) a směřuje k zobecnění. Současně také obsahuje mimo racionálních prvků i prvky emotivní, užívá jazykové i kompoziční postupy literární a různé jazykové vrstvy včetně nespisovných.

Společně se zpravodajstvím tvoří publicistika dvě základní žurnalistické součásti médií. Publicistika se někdy označuje jako část knižní produkce, protože má všechny výše uvedené publicistické postupy a vymyká se jak umělecké, tak i vědecké literatuře.

3.1 Publicistika rozhlasová

Podle Encyklopedie praktické žurnalistiky, kterou zpracovali B. Osvaldová, J. Halada a kolektiv, se termín publicistika v rozhlasové žurnalistické teorii i praxi užívá v několika významech.

1. k označení skupiny žurnalistických žánrů dokumentárně zobrazovacího charakteru
2. k pojmenování druhu slovesné tvorby, která je zařazována mezi tvorbu uměleckou a vědeckou
3. k vymezení specifických rozhlasových projevů, které jsou z velké části věnovány aktuálním společenským jevům (jejich východiskem je žurnalistická informace o události, kterou přináší rozhlasové zpravodajství a to ji dále rozvine a ohodnotí)
4. jako synonymum k pojmu žurnalistika (v tomto nesprávném pojetí pak dojde ke ztotožnění publicistiky s rozhlasovým zpravodajstvím)

3.2 Publicistika televizní

Přináší veřejnosti skupinu televizních pořadů, které informují diváka o aktuálním dění ve světě. Aktuální informaci televizní publicistika zpracuje, analyzuje a prezentuje názor, který vysvětlí a interpretuje.

4. Publicistický styl

Publicistický styl je výrazně dynamický a svým charakterem úzce souvisí se stylem řečnickým a má mnoho společných rysů i se stylem odborným. V lingvistice je publicistický styl považován za jeden z nejmladších funkčních stylů a zařazujeme ho do skupiny stylů věcných.

Vzhledem k žánrovému rozpětí je nesmírně bohatý. Publicistický styl obsahuje informující novinové zprávy s prostou funkcí sdělnou, zahrnuje slohové útvary informačně analytické s funkcí komunikativní a současně získávací a ovlivňovací, objektivní výkladové pasáže komentující se střídají s objektivizovanými úvahami.

Publicistický styl informuje o aktuálních otázkách veřejného dění v oblasti politiky, ekonomiky či kultury. Do popředí vlastností publicistického stylu řadíme informovanost a aktualizovanost, k nim pak připojujeme přesnost, variabilitu, kondenzovanost, uplatnění v dialogické a monologické podobě.

Publicistické projevy mohou být vyjádřeny formou psanou i mluvenou. Psaná publicistika je určena pro text periodického tisku a lze ji označit i jako styl novinářský nebo žurnalistický. Mluvená publicistika je určena pro projevy reprezentující rozhlasová a televizní zpravodajství, komentáře, reportáže, ve kterých komunikují reportéři s externími pracovníky masových sdělovacích prostředků, diskuse a besedy k aktuálním událostem, rozhovory a různě tematicky zaměřené publicistické pořady vysílané sdělovacími prostředky.

Texty publicistického stylu by měly být pravdivé a sdělné. Jejich hlavním úkolem je rychle, výstižně a co nejúčinněji informovat adresáta nejrozličnějšího sociálního zařazení, věku a vzdělání, zprostředkovávat myšlenky s maximální srozumitelností a sémantickou jednoznačností. Bezprostředně a přesvědčivě získávat čtenáře nebo posluchače pro takový přístup k problémům v duchu názorů, které publicistický tisk reprezentuje.

Publicistické projevy mají funkci obecně informační, vzdělávací, ovlivňovací, přesvědčovací a získávací. V jednotlivých žánrech publicistického stylu se projevují různou měrou intenzity. Z funkcí vyplývají požadavky ideovosti a aktuálnosti projevu i požadavky srozumitelnosti, přehlednosti a úspornosti vyjádření.

Spisovný jazyk je základní formou pro realizaci publicistických projevů. Lexikální vrstvu tvoří frekventovaná slova, jako například termíny vědních oborů, běžná cizí slova ve sportovní terminologii, různá automatizovaná spojení nebo obraty. Podle situace se v textech mohou vyskytovat i výrazy hovorové, expresivní nebo slangové. Ze syntaktického hlediska se užívá řada prvků přejatých především z odborného stylu a také prostředků expresivně zabarvených.

Publicistický styl lze rozdělit do čtyř skupin takzvaných žánrů:

- a) zpravodajské
- b) analytické
- c) beletristické
- d) řečnické

Beletristický žánr v určité míře využívá výrazové prostředky uměleckého stylu.

5. Jazyková stránka publicistických projevů

Výběr jazykových prostředků a jejich užití v publicistických textech je spjat s funkcemi získávacími a přesvědčovacími, které ovlivňují jejich užití. Musíme si uvědomit, že jakýkoliv publicistický text vzniká rychle a ve velice krátkém úseku. Například novinový článek v denním tisku se objevuje už následující den. „Publicistovi usnadňuje práci jistá modelovost způsobu vyjádření, která je v souhlase s opakujícími se situacemi.“² Modelový charakter neboli modelovost už obsahuje kompozice jednotlivého čísla novin, jejich rozsah a sled umístění rubrik v tisku. Ustálenost a setrvání na modelech této komunikace by byla výhodná pro plnění funkce informační, ale funkci získávací prakticky nevyhovuje.

Jazyková stránka publicistických textů úzce souvisí s dobou. Většina jazykových prostředků je v dané době relativně pevná, stabilní, ale díky společenskému dění také proměnná. Publicistický styl patří mezi styly spisovného jazyka, ale někdy pomáhají publicistický text dotvářet prvky nespisovné. Ty se pak uvádějí v uvozovkách.

Základem publicistických textů je neutrální spisovný jazyk. Jazykové prostředky, které v těchto textech využíváme, můžeme rozdělit na dvě skupiny:

- a) automatizace jazykového vyjádření
- b) obměňování stabilizovaných výrazových prostředků

5.1 Automatizace jazykového vyjadřování

Tato skupina jazykových prostředků se jeví jako relativně stálá, neměnná. „Jde o ustálené a stereotypně se opakující vazby a obraty, po nichž publicisté v určitých situacích sahají téměř mechanicky. Svědčí to o procesu automatizace jazykového vyjadřování.“³ V jiných funkčních stylech se automatizace výrazu v takovém rozsahu neobjevuje. Jen částečně se vyskytuje v administrativní a právní sféře. Automatizace jazykového vyjádření se ve vojenské sféře používá jen při jazykové komunikaci.

² CHLOUPEK, J., et. al., *Stylistika češtiny*. Vyd 1. Praha: SPN, 1991. ISBN: 80-04-23302-3

³ CHLOUPEK, J., et. al., *Stylistika češtiny*. Vyd 1. Praha: SPN, 1991. ISBN: 80-04-23302-3

5.2 Obměňování stabilizovaných výrazových prostředků

Na základě společenského a politického dění se užívané prostředky mění, aktualizují se a jsou výrazně proměnné v krátkém časovém úseku. Na adresáta pak důrazněji působí svou novostí. Tyto výrazové prostředky se jeví jako stálé a současně jako proměnné. Vývoj stylu poukazuje na neustálé změny, kdy se dobové prostředky ustalují, automatizují, stabilizují.

Zároveň také dochází k aktualizaci vyjádření. To znamená, že vznikají nové výrazové prostředky, které se jeví jako stylově aktivní. Aktualizaci neboli aktivizaci mohou podléhat i prostředky, které jsou v určitých textech už automatizované.

Podle *J. Chloupka* procesy aktualizace a automatizace můžeme pokládat za základní vlastnost publicistického stylu. Naplňování získávací a přesvědčovací funkce se v současné publicistice projevuje při vzájemném působení obou tendencí. To znamená: „Tendence k vyjádření stabilizovanému, automatizovanému a tendence k vyjádření novému neustále obměňovanému, aktualizovanému a stylově aktivnímu.“⁴

Chloupek určuje v publicistice psané i mluvené dva hlavní typy výrazových prostředků:

- a) prostředky automatizované automatizující se
- b) prostředky stylové aktualizace, resp. aktivizace

Uvádí také, že kromě stylově neutrální vrstvy spisovného jazyka současná publicistika využívá i výrazových prostředků, pro ni specifických:

- a) obrazné vyjádření
- b) výrazy vyjadřující solidaritu s dobou a společenským vědomím
- c) frazeologické obrazy a jejich modifikace
- d) vyjádření neurčitá
- e) shodný atribut implicitní
- f) parateze specificky publicistické
- d) využití ostatních jazykových prostředků spisovného jazyka
- h) využití jazykových prostředků z jiných útvarů a poloutvarů národního jazyka
- i) metajazykový charakter vyjadřování

⁴ CHLOUPEK, J., et. al., *Stylistika češtiny*. Vyd 1. Praha: SPN, 1991. ISBN: 80-04-23302-3

6. Lexikální stránka publicistického projevu

Z lexikálního hlediska se v publicistických textech nejvíce vyskytují substantiva. „Publicistický styl chápeme jako nominální. Index opakování slova v publicistice je minimální, každá nová informace znamená v podstatě obohacení lexikální stránky publicistického projevu.“⁵

V jazyce tohoto stylu je snaha různým způsobem oživit vyjadřování, což znamená, že jde o tzv. aktualizaci a tím vznikají aktualizovaná pojmenování. Tato pojmenování se následkem času oslabují a ztrácí, mění se v automatizovaná vyjádření, která se časem opotřebují a nabývají charakteru klišé.

6.1 Aktualizovaná pojmenování

Mezi tato pojmenování můžeme zařadit některé frazeologické obraty, obrazná pojmenování, která jsou typická pro současnou dobu, výrazy, které vychází z jiné stylové oblasti, výrazy expresivní a emocionální nebo shodný přívlastek.

6.2 Automatizovaná pojmenování

Do této skupiny jazykových prostředků počítáme automatizovaná vyjádření, kterým k jejich vzniku pomáhá současný stav politického života, původně lidová frazeologie, publicistická frazeologie, abstraktní výrazy, prostředky kondenzace, výrazy předložkové povahy.

Výrazy sportovní frazeologie mají v publicistickém stylu svoje zvláštní postavení. Do jazyka běžné komunikace pronikla některá sportovní ustálená spojení, která se stala součástí pojmu sloužícího k označení určitého aktualizovaného postoje. Jiné frazeologismy zařazujeme do nespisovných jazykových prostředků a existují i výrazy, které považujeme za speciálně slangové.

⁵ MÜLLEROVÁ, Eva. *Funkční styly a jejich žánry v současné komunikaci*. 2. přeprac. vyd. Praha : Univerzita Karlova, 1989. 1 sv.

6.3 Frazeologické obraty intenzifikační

Tyto výrazy jsou nejtypičtější pro jazyk současné publicistiky. Jejich hlavní funkcí je zesilování významu (popř. výrazu) a nejčastěji se objevují ve spojení přídavného a podstatného jména.

6.4 Multiverbizační pojmenování

V publicistickém vyjadřování je to jeden z prostředků stylově příznakových. V současné době nejvíce vyhovují zejména v beletristických žánrech publicistiky. Existuje několik typů multiverbizačních pojmenování. *Eva Müllerová* ve skriptech *Funkční styly a jejich žánry v současné komunikaci* rozděluje multiverbizační pojmenování takto:

- a) víceslovné pojmenování obsahující sloveso a substantivum
- b) multiverbizační pojmenování obsahující substantivum a adjektivum
- c) multiverbizační pojmenování skládající se ze substantiva a závislého adjektiva motivačně koexistujícího s adverbium
- d) multiverbizační pojmenování obsahující substantivum a substantivum závislé

Důrazné užívání multiverbizačních pojmenování v publicistickém stylu zvyšuje knižní ráz textu. Šíření těchto synonymních pojmenování je podpořeno ústupem kolektivních jmen tvořených sufixem *-stvo* od názvů osob. Do popředí se ovšem dostávají spíše víceslovná pojmenování.

6.5 Internacionalizace slovní zásoby

Znamená to, stále zvyšování počtu slov cizího původu, nebo vyšší frekvence slov přejatých, či tvoření slov hybridních. V dnešní době se už slova cizího původu nenahrazují slovy domácími, jelikož některé cizí výrazy jsou v každodenní komunikaci velice často používané a rozumí jim každý z nás.

Přejímání cizích pojmenování se vyskytuje především u sportovního názvosloví ve sportovní frazeologii. K tvoření odvozených slov slouží jako základ cizí pojmenování např. *kopaná – fotbal, ale fotbalový*.

K vytvoření hybridních slov se využívají cizí prvky. Hybridní slova jsou typická pro odborné a pracovní názvy. V současné češtině se šíří zejména hybridní kompozita, u nichž je první člen cizího původu, ale v publicistice se objevují i kompozita, u kterých jsou obě části cizího původu např. *autogramiáda*.

Příčinou internacionalizace v publicistice dochází k stylové neutralizaci jazykových prostředků cizího původu. Dochází k tomu v oslabení či ztrátě knižní platnosti slov přejatých, vlivem jejich vyšší frekvence. Proto se výrazy jako např. *mechanizace, automatizace, organizace* staly výrazy obecnými.

Neustálé napětí v publicistické vrstvě jazykových prostředků vyvolává existence synonymních dvojic (slovo přejaté x slovo domácí). Přejatá slova mohou vystupovat jako stylově příznaková. Znamená to, že stojí v opozici proti slovům domácím např. *negace – popření, gradace – stupňování*. Může dojít i k situaci, kdy slovo domácího původu vyvolává dojem výrazu aktualizovaného a napětí může vzniknout i v obráceném smyslu např. *funkční – úkonný*.

6.6 Determinologizace

V současné publicistice dochází k tzv. determinologizaci. Znamená to, že termín, který má přesný význam pojmu v soustavě pojmů daného oboru, přestává mít tento charakter. Jeho význam se tedy posunuje nebo oslabuje. Determinologizaci chápeme jako projev rozšíření užívání původních termínů např. *parametr, trend, model, akční*.

Zvláště v publicistických psaných projevech vznikají kondenzací jazykových prostředků tzv. nominální konstrukce. Např. *...časové omezení smlouvy o omezení systému...* Zde dochází k nahromadění podstatných a přídavných jmen, proto musíme takové nahromadění blíže analyzovat, abychom pochopili smysl obsahu sdělení. „Lexikální stránka projevů publicistického stylu je poznamenána výskytem příslovcí s významem zřetelovým a způsobovým.“⁶

7. Žánry publicistického stylu

Kompoziční a formální hledisko se uplatňuje při klasifikaci žánrů publicistického stylu. V publicistice se objevují čtyři skupiny žánrů: zpravodajské, analytické, beletristické a řečnické. „Informační nasycenost v žánrech zpravodajských by neměla být na úkor srozumitelnosti.“⁷

⁶ MÜLLEROVÁ, Eva. *Funkční styly a jejich žánry v současné komunikaci*. 2. přeprac. vyd. Praha : Univerzita Karlova, 1989. 1 sv.

⁷ MÜLLEROVÁ, Eva. *Funkční styly a jejich žánry v současné komunikaci*. 2. přeprac. vyd. Praha : Univerzita Karlova, 1989. 1 sv.

V těchto žánrech publicistického stylu se nevyskytuje jednotný slohový postup. Ve zpravodajských žánrech je využit slohový postup informační a slohový postup popisný. V analytických žánrech se uplatňuje kromě postupu informačního i slohový postup výkladový. U beletrických žánrů objevíme slohový postup vyprávěcí, někdy výkladový.

Z kompozičního hlediska je nejsložitější skupina žánrů analytických, protože zde platí trichotomické členění, tj. úvod, vlastní jádro a závěr.

Podle *Evy Müllerové* se zpravodajské, analytické a beletristické žánry dělí na další útvary, které uvádím ve své práci níže. Výjimkou je řečnický žánr, o kterém se *Eva Müllerová* ve svých skriptech *Funkční styly a jejich žánry v současné komunikaci* nezmiňuje. Řečnický žánr uvádí pouze *Slovník literární teorie*.

7.1 Zpravodajské žánry

Zpráva

V publicistickém žánru patří mezi nejkratší. Je vždy přesná, úplná, srozumitelná, aktuální, faktografická a je založena na informačním slohovém postupu. Zpráva pojednává o události, která se stala. Obsahuje údaje o čase, místě a příčině. Text zprávy lze nahradit fotografickým záběrem, který je doplněn datem a místem události. Pokud jde o zprávu v televizním zpravodajství, psaný text je v tomto případě nahrazen záběrem kamery.

Kompozice zprávy je velice jednoduchá a údaje stojí vedle sebe na základě juxtapozice. Velmi nápadné je časté užití jmenných údajů a několikanásobných větných členů. Používají-li se slovesa, jsou nositeli aktualizačních skupin, kterými se výpovědi dávají do souvislosti s ostatními fakty. Nejdůležitější částí zprávy je titulek, který vystihuje hlavní obsah zprávy a stojí v jejím čele.

Pokud se uvádí zpráva, která obsahuje pouze jednu větu a je tedy současně i titulkem, označujeme ji ve zpravodajských žánrech za samostatný. Mluvíme tak o drobné zprávě.

Oznámení

Žánr, jehož hlavní funkcí je upozorňovací funkce. Rozsahem se od zprávy neliší. Oznámení informuje o připravené akci, upozorňuje na výstavu, přehlídku, která se uskuteční. Bližší podrobnosti neobsahuje.

Rozšířená zpráva

Tato zpráva je sestavená volněji. Může se v ní projevit subjektivní postoj autora. V podstatě naznačuje přechod k analytickým žánrům a částečně má charakter komentáře nebo reportáže. V rozšířené zprávě se uplatňuje tzv. cyklický kompoziční postup, znamená to, že se ve sdělení několikrát vracíme k jádru textu.

Noticka

Malá, drobná až jednovětá novinářská zpráva, která je kompozičně nečleněná a bez rámcových částí. Objevila se už se vznikem novin. Neobsahuje okolnosti události, pouze odpovídá na základní otázky – kdo, co, kdy, kde.

Interview

Patří mezi frekventovaný žánr publicistického stylu. Má podobu mluvenou i psanou. Téma interview je zpracováno jako dialog a jde v něm o přiblížení názoru nebo úvahy. Jeho popularnost závisí na vhodném výběru kladných otázek, které redaktor vybírá a tematicky usměrňuje. Odpovědi by měly vytvořit kompletní celek.

Referát

Žánr, který je v publicistickém stylu přizpůsoben požadavkům publicistiky. Podává určité informace o činnosti, o vykonané práci, o plnění povinností. Podobá se zprávě a má charakteristické vlastnosti zpravodajského žánru. V úvodu referátu stojí rámcová informace, která přibližuje místo, čas a uspořádání. Hlavní částí neboli jádrem je obsahová informace.

Riport

Je to delší forma věcné zprávy. Mimo informace obsahuje také popisné pasáže a to lidí a situací. Je dynamičtější a předpokládá smyslové vnímání. Text

riportu bývá doprovázen ilustracemi, v televizním zpravodajství pak filmovými záběry.

Z lexikálního hlediska je tento žánr poznamenán větším výběrem jazykových prostředků, především pokud jde o hodnotící pojmenování. Faktograficky se přibližuje reportáži.

Komuniké

Je to závěrečná zpráva z vnitrostátního či mezinárodního rokování a úřední vyhlášení státněpolitického charakteru. Využívají se v něm syntakticky složitější konstrukce, delší souvětí mající často enumerační charakter.

Inzerát

Krátký žánr, ve kterém jde o nabídnutí jisté transakce komerčního charakteru i možnosti navázání osobního kontaktu. Na velice malé ploše se sdělí maximum informací. V jeho textu se také používají grafické prostředky. Inzerát nemá vlastní titulek, může jím být část textu, věta či slovo a jeho kompozice je podřízena účelu. Za inzerát lze považovat nálepku nebo štítek, kterými výrobce označují zboží a jeho vlastnosti.

Plakát

Patří mezi jeden z nejstarších fungujících žánrů publicistického stylu. Využívá se také ve formě neverbální. Jde o komunikační prostředek, který má nápadným, zapamatovatelným způsobem upoutat a zaujmout vnímatele. Důležitou roli hraje jeho srozumitelnost. V dnešní době je plakát velice využíváný.

7.2 Analytické žánry

Úvodník

Řadíme ho výhradně mezi žánry psané publicistiky a je vždy aktuální. Jeho hlavním úkolem je rozebrat a analyzovat konkrétní politické, ekonomické, sociální či kulturní otázky.

Syntakticky je úvodník obohacen několikanásobnými větnými členy, které mají tendenci hodnotit a posoudit. Ve větším rozsahu jsou v něm často využita slovesa, předložky a spojky. V oblasti lexikální je negativní stránkou výběr jazykových prostředků ovlivněn novinářskými frázemi a klišé.

Z hlediska kompozice vyhovuje všem požadavkům horizontálního členění. Znamená to, že obsahuje úvod, stať a závěr. Velice důležitý je jeho titulek, který musí být přesný a výstižný, jeho obsah by měl vyjadřovat hlavní myšlenku, problematiku textu. Pro úvodník je typický výkladový slohový postup nebo také úvaha.

Komentář

Patří mezi žánry psané i mluvené publicistiky. Ukazuje názorový pohled autora, který po konkrétním rozboru textu vyjadřuje určitý postoj. V komentáři se projevuje aktivita autora, hloubka porozumění tématu a jeho zaměření subjektivní. Obsahuje prvky s různými pohledy názorů. V závěru se vyzdvihují kladné výsledky, které byly dosaženy, ale zároveň se poukazuje i na zápory a dochází k výzvě-např. napravit či zlepšit.

Komentář obsahuje jazykové prostředky, které jsou jasné a srozumitelné. Využívá výkladového slohového postupu a téměř pokaždé se v něm uplatňuje úvaha.

Rozbor

Stejně jako komentář ho řadíme k žánrům psané i mluvené publicistiky. Ta se vztahuje na analýzy hospodářské, politické nebo kulturní události. Ve srovnání s komentářem je méně subjektivní. V rozboru nejde o zaujetí stanoviska, ale o vystižení podstaty problému. Neobsahuje úvod ani zakončení. Výkladový slohový postup je propojen s informačním a popisným slohovým postupem.

Recenze a posudek

Z hlediska struktury se shodují s analytickými žánry, jako je komentář, rozbor nebo úvodník. Publicistické recenze i posudky jsou populárnější, atraktivnější, expresivnější a mají zajímavější a přitažlivější titulky. Jde o shrnující zhodnocení textu, jež má za úkol především informovat a přestavit veřejnosti nějaké dílo (film, knihu či výstavu) v hlavních rysech. Soustřeďuje se

především na hodnocení výrazně kladných nebo výrazně záporných hodnot. Stručně informuje o autorovi díla, sleduje dílo už od zrodu a zařazuje ho do kontextu další umělecké činnosti.

Kritika

Je analytický žánr publicistického stylu. Jejím hlavním úkolem je posuzování, hodnocení určité situace se zřetelem hlavně k záporným stránkám. Odhalení negativních stránek je pojato jako prostředek k jejich odstranění, ke zlepšení stavu a k zdůraznění důležitých pozitivních momentů, hodnot a přístupů. Kritika má být objektivní a zcela určitě v ní nesmí chybět výzva. Její slovní zásoba je ovlivněna výběrem hodnotících pojmenování, emocionálních a expresivních prostředků.

Diskuse

Formou rozhovoru se zpracovává aktuální problematika. Ve většině situacích se diskuse týká mluveného žánru, kde se využívá předností dialogu. Ústní zpracování umožňuje větší volnost při výběru jazykových prostředků. Velmi výrazně se zde projevuje informační a výkladový slohový postup.

Pamflet

Z historického hlediska ve 12. století označoval invektivní písně. V současnosti je to analytický žánr psané publicistiky. Za pamflet považujeme projev kritický a satirický. V těchto projevech se autor snaží pomocí argumentů prosadit své myšlenky na úkor tvrzení právníka. K tomuto účelu slouží jazykové prostředky, které jsou expresivně zabarvené, emocionální a často pejorativní.

7.3 Beletristické žánry

Reportáž

Patří k nejmladším publicistickým žánrům. Jejím úkolem je vyvolat názornou představu o zobrazovaném prostředí, pracovišti, lidech. Pohotově, se všemi podrobnostmi, zevšeobecňuje nejvýznamnější a nejzajímavější jevy. Reportáž je faktografická, dokumentární a adresná. Pokud budeme posuzovat

reportáž z hlediska výběru jazykových prostředků, tak je zřejmé, že se zde vedle prostředků publicistických a odborných vyskytují i prostředky uměleckého stylu.

Z kompozičního hlediska reportáž není výrazně členěna. Využit je zde popisný slohový postup, který je někdy kombinován se slohovým postupem vyprávěcím. Jádrem sdělení bývá vyjádřeno v titulku.

Črta

Žánr bojovnější a agresivnější, který často užívá aktivizujících prvků expresivních prostředků a výrazů. Jde zde o snahu uplatnit subjektivní tendence a názory na úkor autenticity a objektivitu, stojí na rozhraní publicistiky a literatury. Zaznamenává prožitek autora, který se snaží výrazovými prostředky zachytit určitou mezní situaci, do níž se dostal. Česká črta má své počátky už v národním obrození, kde plnila roli informační a uměleckou, ale zároveň také funkci osvětovou a emancipační. Může mít různé varianty – obrázky ze života, sociální, skicu, cestopisné líčení apod. Její využití v dnešní publicistice je minimální.

Causerie

Vyjadřuje vtipnou a zábavnou črtu. Do popředí vystupuje úloha subjektu autora. Výběr jazykových prostředků je podřízen přístupu autora. Syntax je v causerii volná a kompozičně je to žánr nevyhraněný. Dominují zde prvky uměleckého stylu. Využit je slohový postup výkladový.

Fejeton

Pojednává o aktuální události, která často vyplývá z denního života. Fejeton je vtipný, zábavný, duchaplný a zajímavý. Nenápadně a nepřímě vyjadřuje autorovy osobní myšlenky k problematice a opírá se o fakta.

Výběr jazykových prostředků je přizpůsoben celému kontextu fejetonu tak, aby byl humorný a nadlehčený. Často jsou zde využívány prostředky aktualizace.

Fejeton tvoří uzavřený celek a je značně kondenzovaný. Jeho titulek nemusí vyjadřovat hlavní myšlenku textu. Uplatňuje se zde slohový postup výkladový a využita je i úvaha, která je doplněna vyprávěním či popisem.

Beseda

Je to obdoba přátelského rozhovoru dvou a více osob na dané téma. Vždy je připravena a řízena jedním účastníkem besedy. Cílem je analyzovat závažný společenský problém z různých hledisek a naznačit jeho možnosti řešení. Využívá prostředky uměleckého stylu a slohového postupu vyprávění.

Glosa

Znamená drobný komentář týkající se vysvětlení jediného faktu, výroku či jevu. Obsahuje konkrétní fakta i autorův vztah k nim. V současnosti ji řadíme k nejdrobnějším komutativním novinovým textům. Jde o text, který hodnotí. Glosu lze rozdělit na pozitivní, kritickou a polemickou.

Poznámka

Velmi krátký, nápaditě psaný útvar na aktuální téma. Rozšiřuje základní zpravodajskou informaci. Je subjektivní, jednostranná a nepodává bližší informace.

Sloupek

Esejistická novinářská úvaha, která je z hlediska kompozice celkem komplexnější. Stojí na vtipném a humorném nápadu. Jeho hlavním úkolem je zážitek či pozorování, jež se snaží vtipem a ironií směřovat k zevšeobecnění. Ve srovnání s fejetonem je aktuálnější, konkrétnější a stručnější.

Entrefilet

Má podobu poznámky k aktuální události. Je to krátký text vtipně či zajímavě napsaný. Váže se na denní události, kdy hlavním tématem jsou postřehy ze společenského života nebo zajímavé přírodní kuriozity. Slouží k vyplnění místa mezi dvěma většími články v novinách. Jeho forma je zdůrazněna v novinách tištěnou kurzívou.

Borgiska

Zpráva s pozoruhodným obsahem, která je zachycena beletristickým způsobem.

7.4 Řečnické žánry

Řeč

Zvukový, artikulovaný projev člověka sloužící především ke komunikaci. Je to schopnost člověka využívat jazyk a ztvárňovat komunikáty podle komunikační situace. Můžeme ji rozdělit na řeč psanou a mluvenou. Každá řeč se skládá ze slov tvořící slovník určitého jazyka. Spojování slov není libovolné, vždy se řídí gramatikou příslušného jazyka.

7.5 Titulek, kombinovaný titulek, mezititulek

V textech publicistického stylu se titulek, kombinovaný titulek i mezititulek mohou vyskytovat ve všech žánrech tohoto stylu.

Titulek

Má své specifické postavení v textech publicistického stylu. Jeho jazykový charakter je měřítkem vlastní stylistické hodnoty a je podřízen danému typu žánru.

Ve zpravodajských žánrech je jeho hlavním úkolem co nejvýstižněji informovat čtenáře o obsahu zprávy. Znamená to, že je informačně nasycený. Ze syntaktického hlediska má podobu jednočlenných jmenných vět nebo vět eliptických.

V analytických žánrech titulek pouze naznačuje téma, které bude dále rozebráno. Titulek bývá delší a často s určitým slovesem. Z hlediska syntaxe obsahuje jednoduchou větu dvojčlennou a působí dynamicky.

U beletristických žánrů je titulek mnohdy metaforický a dynamický. Texty, které jsou populárně laděné, se snaží vybrat titulek co nejatraktivnější.

Každý titulek by měl obsahovat tři až čtyři plnovýznamová slova. Rozeznáváme pět druhů titulku:

1) konkrétní a opisný

Ten obsahuje větu s určitým slovesem.

2) tematický

Jeho základem je jmenný výraz nominativu.

3) rematický

Tvoří se jmenným výrazem v jiném pádě než v prvním.

4) expresivní

Základem je neúplná konstrukce, označená obvykle třemi tečkami.

5) infinitivní

Obsahuje infinitiv, který je také nositelem expresivní funkce.

Kombinovaný titulek

Ve všech třech žánrech publicistického stylu se často objeví i kombinovaný titulek, ve kterém jde o doprovázející text k obsahu žánru. Vypadá to, jako by každý z titulků zaujímal postoj k jinému faktu daného žánru. Liší se rozsahem, formou, velikostí písma a všechny tvoří záhlaví textu. V titulku se také může objevit část, kterou označíme za perexi. To je část, která je napsána jednou větou a těžko se odlišuje od vlastního titulku, jejímž autorem je redakce novin.

Mezitimulek

Využívá se, pokud je třeba zpřehlednit složitější text. Je krátký, výmluvný, obvykle obsahuje od dvou do šesti slov. Jeho hlavním úkolem je vystihnout obsah následujícího textu, respektive oddělit od sebe dvě po sobě jdoucí, ale nepřímě nesouvisející pasáže. Mezitimulek by neměl opakovat informaci, která už je obsažena v titulku. Graficky má rozčlenit text a upoutat čtenářovu pozornost. Jeho funkce je informační, orientační a grafická. Z grafického hlediska může být od textu oddělen velikostí či typem písma.

II. Praktická část

V praktické části jsem sledovala Rudé právo za celý rok 1988. Z každého měsíce jsem vybrala články, které byly podle mého názoru zajímavé a pro určitý měsíc důležité. V první části jsem tyto články rozdělila do čtyř kategorií: politické události, hospodářské události, sportovní události, společenské a kulturní události. Po přečtení jsem články charakterizovala vlastními slovy a stručně napsala, o čem pojednávají a čeho se týkají. Do druhé části jsem vybrala z každé kategorie tři články z první části, které budou předmětem rozboru. Z těchto článků budu vybírat vyjadřovací prostředky publicistického stylu podle bodů uvedených níže. Titulní nadpisy všech článků jsou uvedeny v originále.

1. Nejdůležitější události sledovaného období

Leden

a) politické události

6. ledna

Zasedala vláda ČSSR

Konala se první schůze vlády ČSSR v roce 1988. Projednávala způsob, jakým budou vyřešeny úkoly vyplývající z výsledků pracovního setkání předsedů vlád ČSSR a SSSR v listopadu loňského roku v Moskvě. Zároveň uložila úkol vypracovat návrh československé účasti na přípravě koncepce spolupráce mezi ČSSR a SSR na 15 – 20 let a koordinaci národohospodářských plánů mezi oběma zeměmi na období 1991 – 1995.

8. ledna

Setkání k 75. narozeninám soudruha Gustáva Husáka

Na Pražském hradě se uskutečnilo setkání na počest 75. narozenin prezidenta ČSSR. Uspořádal ho ústřední výbor KSČ, ústřední výbor Národní fronty ČSSR, předsednictvo Federálního shromáždění a vláda ČSSR. Prezident ČSSR byl ke svému životnímu jubileu vyznamenán Řádem Klementa Gottwalda a Miloš Jakeš předal Gustávu Husákovi blahopřejný dopis ústředního výboru KSČ.

b) hospodářské události

14. ledna

MODERNÍ BIOTECHNOLOGIE V PRAXI

Věda na pomoc lesům

Článek řeší otázku, jak napravit odumírání lesních porostů, které v důsledku průmyslových emisí na velké části našeho území zanikají. Nabízely se dvě možnosti, jak lesy zachránit a obnovit. Jednou z možností bylo omezení a odstavení vlivu exhalací, bylo však finančně náročné. Druhou možnost nabízela moderní biotechnologie. Zabýval se tím Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti Jíloviště-Strnady.

20. ledna

Cesty k vyšší intenzitě výroby

Zasedání výborů Svazu družstevních rolníků se zúčastnil soudruh František Pitra

V Olomouci se uskutečnilo dvoudenní zasedání ústředního, českého a slovenského výboru Svazu družstevních rolníků. Jednalo se o rozpracování závěrů 7. zasedání ÚV KSČ pro činnost SRD při uskutečňování přestavby hospodářského mechanismu a podmínek Svazu.

c) sportovní události

14. ledna

ODVETY POHÁROVÝCH SOUTĚŽÍ HÁZENKÁŘEK

Všechny čs. celky vyřazeny

Ve čtvrtfinále evropských pohárových soutěží neměla československá házená zastoupení ani v jednom ze tří pohárů. Všechny čsl. celky podlehly prohře už v osmifinále.

21. ledna

BASKETBALISTIKY VŠ MEZI NEJLEPŠÍMI ČTYŘMI

Prodloužené postupové trápení

Až v prodloužení se podařilo basketbalistkám VŠ Praha porazit o bod tým BSE Budapešť. Svou výhrou tak postoupily mezi poslední čtyři týmy Poháru L. Ronchettiové.

d) společenské a kulturní události

16. ledna

Skončil jazzový festival v Brně

15. ledna skončil 1. festival brněnských jazzových hudebníků a jejich hostů s názvem jazz festival Brno 88. Hlavní cena byla udělena Combu Güntra Kočího z Brna.

22. ledna

Pozvánka do divadla

Státní divadlo Oldřicha Stibora v Olomouci uvádělo hudební komedii o jedné historické rekvizitě s názvem Gordický uzel. Autorem byli Ferdinand Havlík a František Zacharník.

Únor

a) politické události

3. února

Jednaly výbory FS

Výbory Sněmovny lidu a Sněmovny národů pro průmysl, dopravu a obchod posuzovaly zákon o ochraně a využití nerostného bohatství a dohodu o vytvoření společné organizace Interokeanmetall.

10. února

Výsledky ani podmínky neodpovídají požadavkům

Zasedala komise ÚV KSČ pro práci s mládeží

Komise ÚV KSČ pro práci s mládeží jednala s tajemníkem ÚV KSČ Jindřichem Poledníkem. Projednával se program rozvíjení účasti dětí a mládeže ve vědeckotechnickém rozvoji. Posuzovali systém, jak zdokonalovat vědeckotechnické aktivity mladých lidí a jak touto činností navazovat na práci školy a má potřeby společenské praxe.

b) hospodářské události

4. února

Modernizace bytů zaostává

Výsledky loňské prověrky Výboru lidové kontroly ČSR. Chybějí větší iniciativa a důslednost národních výborů.

XVII. sjezd KSČ uložil zvyšovat rozsah a kvalitu oprav a údržby bytového fondu a urychlit jeho modernizaci. Avšak tato podmínka nebyla dodržena. Řada úkolů nebyla splněna ve stanoveném termínu a některé byly posunuty až na další rok. Znamenalo to, že došlo k zanedbanosti domovního a bytového fondu.

13. února

TAJNÉ PLÁNY VEDENÍ FORDU V BRITÁNII:

Tři tisíce dělníků na dlažbu

Londýn – Celý týden trvala stávka 32 000 dělníků britských závodů Fordova automobilového koncernu. Byla to stávka za vyšší mzdy. Zastavila tak 22 závodů v Británii a ochromila i některé Fordovy automobilky na evropském kontinentě, závislé na součástkách dodávaných z Británie.

c) sportovní události

3. února

SKIINTERKRITÉRIUM ŽACTVA ZAHÁJENO

První zlato pro ČSSR

Na mezinárodním závodě žactva ve sjezdovém lyžování v Orlických horách vybojoval zlatou medaili 14letý Zlatko Dudev z Jiskry Harrachov.

17. února

BRANKÁŘ ŠINDEL HRDINOU VÍTĚZNÉHO ZÁPASU S USA

Naši hokejisté zvedli hlavu

Na Olympijských hrách v Calgary naši hokejisté po tvrdém boji porazili USA 7:5 a postoupili tak do finále.

d) společenské a kulturní události

2. února

Z nových knih

Autoři O. Dufek, P. Dufek, A. Unger vydávají knihu Milicionáři o sobě. Kniha vychází k 40. výročí Února a vzniku Lidových milicí a zachycuje lidské osudy a životní postoje milicionářů. Dokládá čtyřicetiletou historii činnosti a práce územních štábů, jednotek a příslušníků Lidových milicí.

8. února

Kulturní mozaika

Japonská firma TOSHIBA uvedla na trh novou kameru, která byla podle televizního sloganu nejmenší na světě. Měla délku 45 mm, průměr 16,5 mm a hmotnost 18 gramů. Její uplatnění se projeví v medicíně a průmyslové televizi.

Březen

a) politické události

3. března

SETKÁNÍ MINISTRA B. CHŇOUPKA S NOVINÁŘI

Aktivní čs. podíl na procesu dalšího uvolňování

B. Chňoupek při setkání s novináři prohlásil, že hlavním cílem československé zahraniční politiky na rok 1988 je zabezpečit příznivé podmínky pro urychlení ekonomického a sociálního rozvoje, komplexní přestavby společnosti a rozvoje socialistické demokracie. Řekl, že ČSSR bude aktivně pomáhat procesu uvolňování a podílet se na mírové ofenzívě socialistických zemí, na přestavbě a demokratizaci mezinárodních vztahů a na rozvoji pozitivních tendencí v mezinárodních vztazích.

8. března

Přijetí velvyslanců členských států NATO

Ministr zahraničních věcí ČSSR Bohuslav Chňoupek se setkal s velvyslanci členských států NATO a informoval o návrhu generálního tajemníka ÚV KSČ M. Jakeše o vytvoření pásma důvěry, spolupráce a dobrých sousedských vztahů na linii dotyku Varšavské smlouvy a Severoatlantického paktu.

b) hospodářské události

17. března

SOUDRUH L. ŠTROUGAL PŘIJAL Z. SADOWSKÉHO

Hospodářské vztahy na vyšší úroveň

Předseda vlády ČSSR L. Štrougal diskutoval s náměstkem předsedy rady ministrů a předsedou Plánovací komise Polské lidové republiky Z. Sadowským. Hlavním tématem rozhovoru byly problémy hospodářské reformy obou zemí.

11. března

ÚKOLY ZEMĚDĚLCŮ ČSR

Cestou snížení výpadků

Zemědělství v ČSR mělo vytvořit a postarat se o dynamický rozvoj rostlinné produkce a o snížení výpadků ve výrobě, ke kterým došlo v prvních dvou letech osmé pětiletky. K rychlejšímu a kvalitnějšímu uskutečnění jarních prací využili vyšší odměny zaměstnancům za dvousměnný provoz a za práci o sobotách i nedělích.

c) sportovní události

2. března

Sedm medailí doma

Velký úspěch svazarmovských střelců na ME

Českoslovenští reprezentanti se zúčastnili Mistrovství Evropy v norském Stavangeru a ve střelbě ze vzduchových zbraní vybojovali pět zlatých medailí a dvě stříbrné medaile získali střelbou na běžící terč.

16. března

VRCHOLÍ OSLAVY 100 LET NAŠÍ ORGANIZOVANÉ TURISTIKY

Dny sváteční i všední

Na rok 1988 připadla oslava stého výročí naší organizované turistiky. Oslavy neproběhly v jeden den, ale byly soustředěny do dvouletého cyklu. Během dvou let probíhaly různé turistické akce. K vyvrcholení došlo na 7. sjezdu ČSTV v listopadu ve Vsetíně.

d) společenské a kulturní události

14. března

Kulturní mozaika

Časopis Melodie vyhlásil vítěze v anketě hudebních kritiků, publicistů a dalších odborníků Zlatá nota. V anketě zvítězili zpěváci a instrumentalisté Hana Hegerová, Bára Basiková, Jiří Stivín a Dagmar Adrtová-Voňková a skupiny Elán, Stromboli, Naima a Spirituál kvintet. Koncert a předání cen se uskutečnilo 31. března v ostravské Hale kultury a sportu Vítkovice.

1. března

Nový kulturní stánek

Dům U kamenného zvonu v Praze otevřen výstavou obrazů Karla Součka

V historickém jádru Prahy byl otevřen výstavou obrazů národního umělce Karla Součka dům U kamenného zvonu. Ten byl postaven pro pořádání výstav výtvarného umění a pro pravidelné středěční a nedělní koncerty.

Duben

a) politické události

15. dubna

Zasedala vláda ČSSR

Vláda ČSSR schválila návrh zákona měnícího a doplňujícího zákon o hospodářských stycích se zahraničím. Doplnění se týkalo směrnic ekonomického života, které jsou důležité, a zabezpečuje se jimi komplexní přestavba hospodářského mechanismu. Také projednala návrh zásad experimentu, kterým se ověří nový systém plánování, financování a hmotné zainteresovanosti v rozpočtových a příspěvkových organizacích.

25. dubna

Černobyl po dvou letech

Sovětskému časopisu Argumenty i fakta odpovídají odborníci z ministerstva jaderné energetiky SSSR

Po uplynutí dvou let od havárie černobylské jaderné elektrárny požádal časopis sovětské všesvazové společnosti Znaniye Argumenty i fakta o rozhovor A.

Kovalenka a inženýra A. Karasjuka z odboru analýzy informací. Otázky pokládali čtenáři a týkaly se následků havárie.

b) hospodářské události

25. dubna

JEDNALI SLOVENŠTÍ POŽÁRNÍCI

Důraz na prevenci

V Bratislavě jednalo 300 delegátů slovenského sjezdu Svazu požární ochrany. Projednávali, jak nejučinněji přispět ke snížení rizika vzniku požárů, výbuchů a havárií. V závěru tohoto sjezdu byly zvoleny nové ústřední slovenské orgány SPO. Předsedou ÚV SPO se stal Miron Adzima.

12. dubna

Z JEDNÁNÍ 9. SCHŮZE ČESKÉ NÁRODNÍ RADY

Důraz na rychlejší modernizaci

Jednání se týkalo českého průmyslu, který nepřekonal bariéry bránící potřebnému intenzivnímu rozvoji. Nepodařilo se mu uskutečnit to, co od něj česká národní rada požadovala. Hlavní mluvčí Petr Hojer přednesl, že k urychlení rozvoje by mělo přispět i zkvalitňování komplexního experimentu ve vybraných organizacích rezortu.

c) sportovní události

22. dubna

POČET ČLENŮ CYKLISTICKÝCH ODDÍLŮ V ČSR SE BLÍŽÍ 8 000

S výročím v sedle

V dubnu roku 1988 slavila naše cyklistika 105. Výročí činnosti organizace. Protože neměli dostatek finančních prostředků, oslavili výročí intenzivnější činností svých organizací.

6. dubna

V sobotu první utkání

Ve Frýdku Místku proběhlo hokejové mistrovství Evropy hráčů do 18 let. Hrál se na čtyřech severomoravských stadionech, o všechny zápasy měla velký zájem veřejnost.

d) společenské a kulturní události

28. dubna

Z nových knih

Nakladatelství Svoboda uvedlo na trh dvě knihy od V. I. Lenina. První knihou jsou Sebrané spisy, svazek 35 (obsahuje historické dokumenty a práci z období říjen 1917 – 1918). Druhá kniha s názvem Stát a revoluce obsahuje marxistické učení o státu a o úkolech proletariátu v revoluci.

12. dubna

Kulturní mozaika

Pozvánka na Hefaiston 88 - sedmé setkání uměleckých kovářů na hradě Helfštýně, které organizuje Okresní vlastivědné muzeum J. A. Komenského v Přerově. Akce proběhla 27. a 28. června.

Květen

a) politické události

2. května

MOHUTNÁ PRVOMÁJOVÁ MANIFESTACE V PRAZE

Za radost z práce, ze života

V Československé socialistické republice se slavil svátek 1. Máje - mezinárodní svátek pracujících. Na Letenské pláni k Pražanům promluvil soudruh Miloš Jakeš. Průvod procházel kolem tribuny téměř tři hodiny. Při těchto oslavách byla připomenuta významná jubilea – 40. výročí únorových dní roku 1948 i 70. výročí založení naší republiky.

4. května

Izraelské jednotky vtrhly do Libanonu

Jednalo se o největší válečný útok od února 1986. Až dva tisíce izraelských vojáků vtrhlo v noci do jižních oblastí Libanonu. Po leteckém průzkumu bylo zjištěno, že mnoho libanonských vesnic na jihu bylo ostřelováno. Celý útok měl všechny znaky kladské válečné operace. Izrael svou válečnou operaci vysvětloval jako boj proti terorismu.

b) hospodářské události

3. května

Kvalitu nelze ošidit

V krnovském Strojovitu zřizují dílny mladých

Strojovit Krnov se chystal na světovou výstavu kůže do Paříže. Jako jediný mezi svými konkurenty nabízel celý sortiment strojně technologického zařízení ke zpracování surové kůže. Ve Strojovitu chtěli zvýšit vývoz, a proto v provozu uskutečnili organizační změny a pracovní kolektiv rozšířili o brigádníky. Další změnou bylo zavedení lehké mechaniky do dílny mladých. To znamenalo, že mladí pracovníci měli celou směnu k ruce instruktora, který se o ně pečlivě staral. Mladí lidé si díky jeho pomoci zvýšili své pracovní výsledky.

18. května

O postupu výstavby jaderné elektrárny v Mochovicích

Na stranickohospodářském aktivu projednávali zástupci dodavatelských organizací a jejich nadřízené orgány budování a vývoj jaderné elektrárny v Mochovicích v okrese Levice. Celého jednání se zúčastnil tajemník ÚV KSČ Mikuláš Beňo.

c) sportovní události

17. května

V PRAZE ZAČAL MEZINÁRODNÍ KONGRES

Sport pro všechny

V Praze se uskutečnil čtyřdenní II. mezinárodní kongres Sport pro všechny. Tuto událost zaštitil předseda vlády ČSSR Lubomír Štrougal. Celé akce se zúčastnili tělovýchovní odborníci z padesáti zemí všech kontinentů. Společným cílem všech účastníků bylo bojovat za to, aby se sport stal součástí lidského života a životního stylu pro všechny.

21. května

GYMNASTICKÝ EVROPSKÝ POHÁR V KOŠICÍCH

Nečekané stříbro Höfroví

V Košicích na zimním stadiónu Ladislava Trojáka se konal I. evropský pohár ve sportovní gymnastice. O první místo bojovalo 18 gymnastů, mezi nimi i náš

Luděk Höfer, který byl po půlce soutěže na čtvrtém místě. V závěru však svůj výkon vylepšil, a skončil tak nečekaně na třetím místě.

d) kulturní události

3. května

Pozvání na cesty

Cestovní kancelář Čedok nabízela veřejnosti pobytové a turistické zájezdy do Německé demokratické republiky. V nabídce byly nejen autobusové zájezdy, ale i zájezdy s vlastní dopravou.

12. května

Videoklub pro všechny

Městská správa kin v Kladně otevřela v kině Sevastopol nový videoklub. Je určen pro děti rodičů, kteří chtějí v klidu zhlédnout celovečerní film a chtějí, aby bylo v té době o děti dobře postaráno.

Červen

a) politické události

20. června

PŮL STOLETÍ OD VÝZNAMNÉHO PROJEVU

Na 100 000 lidí manifestovalo v Líšni za mír a přátelství

Soudruh Miloš Jakeš promluvil k obyvatelům jižní Moravy v Gottwaldově údolí v Brně-Líšni. Konala se zde slavnost míru, jejíž účastníci vyjádřili svou podporu politice Komunistické strany Československa v otázce přestavby a demokratizace společnosti. Manifestovali rovněž svou touhu žít v míru a přátelství se všemi národy světa. Tato slavnost navazovala na tradici lidových manifestací, která vznikla v srpnu 1938, kdy zde promluvil Gottwald. Miloš Jakeš před zahájením odhalil památník ve tvaru československé vlajky s portrétem Klementa Gottwalda.

27. června

V srpnu začne likvidace raket

Náčelník generálního štábu sovětských ozbrojených sil maršál Sergej Achromejev na tiskové konferenci v Moskvě uvedl, že k likvidaci raket dojde 1. srpna. Předtím ještě došlo k vzájemné inspekci raket středního a kratšího doletu. Dále se projednávala otázka stahování vojsk a likvidace vojenských základen zřízených na cizích územích.

b) hospodářské události

6. června

Chránit lesy před požáry

Autor článku Jaroslav Raus se zabývá odpovědí na otázku, co bylo příčinou lesního požáru. V Severočeském kraji způsobilo suché období sedmnáct lesních požárů. Nejvíce požáry zasáhly Českolipsko mezi Svorem a Dolním Podluším. Dvacet požárnických sborů zde likvidovalo požár tři dny. Stotisícová škoda pak vznikla v Lužických horách, kde na krajinu působily průmyslové škodliviny a lesní porosty napadal kůrovec.

15. června

Hotel Forum zahájil

Příspěvek k rozvoji čs. cestovního ruchu

Síť ubytovacích zařízení v našem hlavním městě rozšířil nový hotel Forum. Jeho kapacita činí téměř jedenáct set lůžek. Hosté měli k dispozici saunu, bazén, gymnastickou halu, solárium, kosmetický i kadeřnický salon a další restaurační zařízení. Slavnostního otevření se zúčastnil ministr obchodu a cestovního ruchu ČSR Josef Ráb, velvyslanec Rakouské republiky v ČSSR Karl Peterlik a chargé d'affaires a. i. SFRJ v ČSSR Rajko Grgić.

c) sportovní události

27. června

FOTBALISTÉ PO VÍTĚZSTVÍ V DÁNSKU

Výkon, který potěšil

V Kodani se utkali českoslovenští fotbaloví reprezentanti s mužstvem Dánska, které bylo účastníkem mistrovství Evropy. Naši fotbalisté podali výborný výkon a porazili Dánsko 1:0. Jediný gól vstřelil Luboš Kubík.

6. června

TENISOVÉ MISTROVSTVÍ FRANCIE V PAŘÍŽI

Grafová lehce obhájila

Osmnáctiletá tenistka Grafová porazila ve finále dvouhry na mezinárodním tenisovém mistrovství Francie svou o rok mladší soupeřku Zverevovou. Naše tenistky Suková a Kohelová prohrály ve finále čtyřhry. Bývalý československý reprezentant Jan Kodeš se probojoval do finále čtyřhry veteránů a společně s Chilanem Fillolem ve finále vyhráli nad Hewittem a MicMilanem.

d) společenské a kulturní události

1. června

Bohatá nabídka kultury

Na měsíce červen a červenec bylo přichystáno mnoho společenských akcí, aby si široká veřejnost mohla vybrat. Praha zvala diváky na mezinárodní televizní festival Zlatá Praha. Celý červenec byla otevřena výstava pražských výtvarníků, kteří zde ukazovali své obrazy, plastiky, grafiky a další díla. V západočeském krajině se uskutečnili dvě důležité kulturní události: filmový festival v Karlových Varech a Porta v Plzni.

14. června

Kulturní mozaika

Alšova Jihočeská galerie pořádala tradiční hudební léto v Hluboké nad Vltavou. Diváci si mohli přijít poslechnout několik koncertů – Kocianovo kvarteto, Las Musicens Band z Rakouska, koncert národního umělce Jozefa Páleníčka nebo Vladimíra Klusáka a jeho Swingkvartet.

Červenec

a) politické události

7. července

Pro rozvoj vztahů s Jugoslávií

Soudruh Miloš Jakeš přijal představitele ÚV SKJ

Člen předsednictva ústředního výboru Svazu komunistů Jugoslávie Dušan Čkrebíče byl na pracovní návštěvě v Československu. Při této příležitosti přijal pozvání generálního tajemníka ÚV KSČ Miloše Jakeše. Společně projednávali otázky sociálně ekonomického a společenského rozvoje obou zemí. Domluvili se na společné činnosti bratrských komunistických stran.

12. července

Přijetí na Pražském hradě

Československý prezident Gustav Husák přijal v souvislosti s předáním pověřovacích listin velvyslance Dánského království Carla Vlganda Iohana Loseho. Mezi nimi proběhl přátelský rozhovor, ve kterém pozitivně ocenili vztahy obou zemí a slíbili si další spolupráci ve všech oblastech.

b) hospodářské události

8. července

44. ZASEDÁNÍ RADY VZÁJEMNÉ HOSPODÁŘSKÉ POMOCI SKONČILO

Přijata kolektivní koncepce dělby práce na léta 1991 – 2005

V Praze se uskutečnilo třídní zasedání RVHP a v jeho závěru vedoucí delegací podepsali kolektivní koncepci mezinárodní socialistické dělby práce na léta 1991-2005. Projednávali perspektivní programy rozvoje mnohostranné specializace a kooperace výroby členských států RVHP na období do roku 2000 v oblasti strojírenství, radiotechnického a elektrotechnického průmyslu a chemie. Byly rovněž přijaty programy spolupráce evropských zemí RVHP s Kubou, Vietnamem a Mongolskem.

23. července

Žijeme na jedné planetě

Českému svazu ochránců přírody předána cena Global 500

Český svaz ochránců přírody získal vysoké světové uznání a získal cenu Global 500 Programu OSN pro životní prostředí. Cena byla udělena za ochranu životního prostředí a racionální péči o přírodní zdroje. Ocenění převzal předseda ČSOP František Hron a místopředseda ČSOP Jaromír Pospíšil.

c) sportovní události

21. července

DNES ZAČÍNÁ 70. DOMÁCÍ MISTROVSTVÍ V PLAVÁNÍ

Letenky se rozdají v Podolí

V Praze-Podolí se konal poslední nominační závod na Olympijské hry 1988 a zároveň 70. oslavy tohoto šampionátu. Pouze toto mistrovství nabízelo československým reprezentantům možnost získat letenku na OH v Soulu.

8. července

VE ŽLUTÉM TRIKOTU NA BOHEMII STÁLE VAŠÍČEK

Spousta dřiny a malý efekt

Proběhla třetí etapa mezinárodního cyklistického závodu Bohemia, kterou vyhrál československý reprezentant Václav Toman. V celkové klasifikaci po všech třech závodech se na prvním místě umístil náš Miloslav Vašíček a Václav Toman skončil na jedenáctém místě.

d) společenské a kulturní události

7. července

DVANÁCTÝ ROČNÍK PRAŽSKÉHO KULTURNÍHO LÉTA

Pestrá nabídka pořadů

V červenci a srpnu 1988 proběhl v Praze již dvanáctý ročník Pražského kulturního léta. To bylo určeno nejen pro obyvatele hlavního města, ale také pro jeho turistické návštěvníky. Program kulturního léta byl velmi bohatý. Konalo se mnoho koncertů vážné hudby, ale i vystoupení symfonických, žesťových, smyčcových a dechových souborů, divadelních vystoupení a výstav.

8. července

MEZINÁRODNÍ FESTIVAL V KARLOVÝCH VARECH

Začal filmový svátek

V karlovarském lázeňském paláci Thermal se uskutečnil XXVI. ročník Mezinárodního filmového festivalu. Festival trval dva týdny a uvedl více než tři sta projekcí zhruba stovky filmů. Diváci mohli vidět významná díla světové kinematografie a poprvé byl uveden také soutěžní cyklus dokumentární tvorby.

Srpen

a) politické události

18. srpna

Pákistánský prezident Hak zahynul při výbuchu letadla

Ve východní části Pákistánu došlo ke katastrofické havárii letadla. Dopravní letadlo explodovalo po startu z letiště. Na palubě bylo 37 cestujících a všichni zahynuli. Mezi cestujícími byl i pákistánský prezident Zijául Hak.

23. srpna

Jednala vláda ČSSR

Na plenární schůzi se vláda ČSSR zabývala anonymními stížnostmi a jejich následným vyřízením. Nejčastějším tématem byly stížností na negativní jevy v činnosti orgánů a organizací. Stížnosti upozorňovaly na porušování státní disciplíny, plánování rozpočtové a finanční kázně, na neplnění uložených povinností a na chování a jednání pracovníků a funkcionářů. Vláda se dohodla, že anonymní stížnosti dále prošetřovat nebude. Dalším bodem schůze bylo zhodnocení návštěvy člena politického byra a předsedy rady ministrů SSSR Nikolaje Ryžkova v ČSSR. Vláda projednávala výtvarný návrh nové bankovky v hodnotě 500 Kčs, která by se postupem času měla stát součástí nové řady československých bankovek. Závěrem schůze bylo rozhodnutí, kdy a za jakou cenu začít s prodejem nového automobilu značky Škoda Favorit.

b) hospodářské události

4. srpna

URYCHLENÉ ZRÁNÍ NUTÍ KE ZVÝŠENÍ TEMPA SKLIZNĚ

Sběr slámy nelze odkládat

Příznivé počasí urychlilo žňové práce, které v roce 1988 měly velmi rychlé tempo. Jako první sklizeň dokončili jižní okresy na Slovensku a Břeclavsku. Průběhu sklizně byla věnována mimořádná pozornost. Uskutečnila se opatření zaměřená na zmírnění výpadků zrnin a na zabezpečení dostatečné krmivové základny.

10. srpna

**O NOVÝCH PRAVIDLECH ŘÍZENÍ ZEMĚDĚLSKO -
POTRAVINÁŘSKÉHO KOMPLEXU**

Stejné podmínky pro všechny

V zemědělsko-potravinářském komplexu bude od 1. ledna 1989 uplatněn nový mechanismus řízení. Zatím se jen zemědělská veřejnost seznamovala s návrhem na jeho komplexní uplatnění. Návrh vycházel ze směrnice pro zabezpečení komplexní přestavby hospodářského mechanismu ČSSR a ze zákona o státním podniku a zemědělském družstevnictví. K největším změnám docházelo především ve sféře ekonomických nástrojů.

c) sportovní události

1. srpna

SVĚT BYL DĚJIŠTĚM MISTROVSTVÍ ČSSR VESLAŘŮ

Reprezentanti s náskokem

Ještě několik dní před veslařským mistrovstvím republiky na třeboňském rybníku Svět nebyla známa jména některých reprezentačních posádek. Mistrovství republiky bylo bráno jako příprava na očekávané olympijské hry.

4. srpna

PŘES KANÁL LA MANCHE ZA 10:48 HODINY

Jelínková to dokázala!

Československá plavkyně Lída Jelínková z TJ VCHZ Pardubic přeplavala kanál La Manche. Startovala ze Shakespearovy pláže u Doveru a doplavala

k francouzskému pobřeží. Plavbu jí znepríjemňovaly silné mořské proudy, ale i přesto dosáhla vynikajícího času 10 hodin 28 minut.

d) společenské a kulturní události

6. srpna

PŘED SVĚTOVOU VÝSTAVOU PRAGA 1988

Velký filatelistický svátek

Od 26. srpna do 4. září se v Praze uskutečnila Světová výstava poštovních známek PRAGA 1988. V článku byl uveřejněn rozhovor s předsedou výstavy Ing. Ladislavem Dvořáčkem.

12. srpna

Divadelní festival Aktualit

Československá televize, Pražské kulturní středisko a Svaz českých dramatických umělců, pořádali druhý ročník Divadelního festivalu Aktualit. Festival se konal v rámci Pražského kulturního léta a byla to přehlídka vybraných mimopražských činoherních divadel.

Září

a) politické události

12. září

NÁVŠTĚVA PREZIDENTA ČSSR V KLDR

Podepsána smlouva o přátelství a spolupráci

Prezident ČSSR navštívil Korejskou lidově demokratickou republiku. Při své návštěvě jednal s generálním tajemníkem ÚV Korejské strany práce a prezidentem KLDR Kimem Ir-senem. Společně podepsali smlouvu o spolupráci mezi KLDR a ČSSR na dobu dvaceti let.

27. září

O spolupráci ČSR a RSFSR

Soudruzi M. Jakeš a G. Husák přijali předsedu prezidia

Nejvyššího sovětu Ruské federace V. Orlova

Na oficiální návštěvu ČSSR přijel předseda prezidia Nejvyššího sovětu RSFSR Vladimír Orlov na osobní pozvání generálního tajemníka ÚV KSČ Miloše Jakeše. Společně projednávali některé otázky uskutečňování závěrů XVII. sjezdu KSČ, XXVII. sjezdu KSSS a 7. a 9. zasedání ÚV KSČ a 19. všesvazové konference KSSS. Hovořili i problematice politického systému v oblasti socialistické samosprávy lidu. V tentýž den navštívil Vladimír Orlov na Pražském hradě také prezidenta ČSSR Gustava Husáka.

b) hospodářské události

10. září

ZAČAL VII. SJEZD ČS. VĚDECKOTECHNICKÉ SPOLEČNOSTI

Technická inteligence nestojí stranou

V Paláci kultury v Praze se uskutečnil VII. sjezd Československé vědeckotechnické společnosti. Hodnotily se zde dosažené výsledky a jednalo se o hlavních úkolech ČSVTS v dalším období. Předseda ČSVTS Břetislav Benda uvedl, že se zlepšila péče o odborný, ekonomický i politický růst členů. Využívání nových vědeckých a technických poznatků v praxi hodnotil kladně. Na konci předal Miloš Jakeš soudruhu Břetislavu Bendovi Řád republiky za dlouholetou aktivní činnost při rozvíjení odborných znalostí inženýrů, techniků, novátorů a dalších pracujících a za iniciativu v rozvoji mezinárodní vědeckotechnické spolupráce.

12. září

Z CELOSTÁTNÍCH OSLAV DNE HORNÍKŮ A ENERGETIKŮ

Šetřit náklady i přírodu

Celostátní oslavy Dne horníků a energetiků vyvrcholily slavnostním zasedáním ústředního výboru Odborového svazu pracovníků v hornictví a energetice. Ministr paliv a energetiky ČSSR Vlastimil Ehrenberger uvedl, že byly splněny všechny zvýšené požadavky na spotřebu paliva a energií vznikající neplněním úkolů ve snižování energetické náročnosti. Dobrých výsledků bylo dosaženo u vodních

elektráren, které umožňují snížení zatížení klasických uhelných zdrojů, což je pozitivní z ekologického i ekonomického hlediska.

c) sportovní události

18. září

VZPLÁL OHEŇ HER LETNÍ OLYMPIÁDY

Sportovní svět v očekávání

V jihokorejském Soulu byla zahájena letní olympiáda. Organizátoři uvedli, že jde doposud o největší mezinárodní setkání v dějinách lidstva. Olympiády se zúčastnilo 160 zemí a 14 tisíc reprezentantů, kteří bojovali o prvenství ve 23 druzích sportovních disciplín.

20. září

V DĚJIŠTI OLYMPIJSKÝCH HER ZAZNĚLA NAŠE HYMNA

Varga vystřílel zlato

Miroslav Varga jako první z československé výpravy získal zlatou medaili. Své prvenství vybojoval ve střelbě z libovolné malorážky a na počest jeho vítězství zazněla naše hymna.

d) společenské a kulturní události

2. září

Fotografický festival ročník nultý

Ve Žďáru nad Sázavou se v rámci Žďárského kulturního léta, které se pořádá už bezmála tři desítky let, se uskutečnil od 29. srpna do 9. září fotografický festival – nultý ročník. Fotografický kroužek DK ROH Žďár považoval festival za svou předpremiéru před připravovanými celosvětovými oslavami 150. výročí vynálezu fotografie.

3. září

Pestrý program připraven

Slavnost Rudého práva bude 17. a 18. září

Slavnost Rudého práva se uskutečnila v pražském Parku kultury a oddechu Julia Fučíka. Heslem slavnosti se stala slova = Komunistický tisk – tribuna otevřené informovanosti. Československá televize a československý rozhlas vysílaly část

programu pro ty, kteří se na slavnost nedostali. Na této slavnosti se představila ČTK, která představovala návštěvníkům své pracoviště. Agentura Orbis, Květy, Mladá fronta, Naše vojsko a Dikobraz předváděly své programy.

Říjen

a) politické události

27. října

GENERÁLNÍ TAJEMNÍK ÚV KSČ MILOŠ JAKEŠ V OKRESE MARTIN

Společná cesta našich národů

Generální tajemník ÚV KSČ Miloš Jakeš odjel na několikadenní pobyt do Středoslovenského kraje. Současně navštívil kombinát Závody těžkého strojírenství v Martině, které sdružují 24 výrobních, výzkumně vývojových a účelových organizací v celé ČSSR. Potom zavítal do středního odborného učiliště strojírenského při ZŤS a nakonec si prohlédl Muzeum revolučního tisku Klementa Gottwalda. V Martině se uskutečnila manifestace k 70. výročí vzniku samostatné Československé republiky a soudruh Miloš Jakeš zde přednesl projev.

28. října

Slavnostní zasedání k 70. výročí republiky

Slavnostní zasedání Ústředního výboru Komunistické strany Československa, předsednictva Ústředního výboru Národní fronty ČSSR, předsednictva Federálního shromáždění ČSSR a vlády proběhlo na počest 70. výročí vzniku Československé republiky. Zasedání bylo zahájeno státní hymnou. Slavnostní projev pronesl prezident soudruh Gustáv Husák. Jeho projev ocenili všichni účastníci slavnosti potleskem. Slavnost byla ukončena Internacionálou.

b) hospodářské události

10. října

Jezme ovoce – je zdravé

Říjen byl měsícem sklizně, která byla nadprůměrně bohatá. Problém však nastal při jejím odběru a při výkupu, protože konzervárny nestačily vykoupené zboží zpracovávat. O víkendu byla v českobudějovickém okrese otevřena pouze jedna výkupna a nestačila pokrýt zájem zahrádkářů.

22. října

PŘÍSPĚVEK KE ZLEPŠENÍ DOPRAVY V PRAZE

Rychlejší cestování, větší pohodlí

V hlavním městě došlo ke zlepšení dopravní situace. Městská hromadná doprava - metro bylo prodlouženo na trase B ze Smíchovského nádraží směrem do Jihozápadního Města. Nově byla také vystavěna tramvajová trať Motol-Řepy. Celou stavbu realizoval státní podnik Mestrostav, kterému se podařilo celý plán ukončit o dva měsíce dříve.

c) sportovní události

1. října

PO VELIKÉM BOJI A 2:26 H STŘÍBRO SUKOVÉ S NOVOTNOU

Mečír olympijským vítězem

Na Olympijských hrách v Soulu vybojoval Miloslav Mečír první zlatou olympijskou medaili pro ČSSR v tenise. Ve finále čtyřhry žen tenistky Helena Suková s Janou Novotnou sice prohrály s americkou dvojicí, ale celkově skončily na třetím místě a domů si dovezly stříbrnou medaili.

14. října

ČS. HOROLEZCI NA VRCHOLU ANNAPURNY

Vítězství za vysokou cenu

Československá horolezecká expedice dosáhla 11. nejvyššího světového vrcholu – Annapurny, kde vztyčila vlajku republiky. Zpět domů se výprava vrátila bez lékaře Jiří Pelikána, který po pádu do hloubky 2 500 m přišel o život.

d) společenské a kulturní události

15. října

Poklady České koruny od 18. října

Na Pražském hradě v Lobkovickém paláci byla pro veřejnost otevřena výstava originálních listin Poklady Archivu české koruny. Výstava byla uspořádána pod patronací prezidenta ČSSR soudruha Gustáva Husáka.

25. října

ZAČALY OSLAVY 70. VÝROČÍ VZNIKU ČESKOSLOVSKA

28. říjen – mezník v životě našich národů

V Bratislavě se uskutečnily oslavy 70. výročí vzniku Československa a 20. výročí podepsání zákona o Československé federaci. Při této příležitosti se konala manifestace bratislavských pracujících před budovou Slovenského národního muzea a zároveň byl odhalen Památník československé státnosti. Součástí oslav bylo otevření vernisáže stálé expozice Klenoty dávné minulosti na Bratislavském hradě.

Listopad

a) politické události

2. listopadu

JEDNALI POSLANCI ČESKÉ A SLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY

Vyšší požadavky na práci vlád

Nejvyšší zákonodárné orgány republik – Česká a Slovenská národní rada se zabývaly plněním programových prohlášení české a slovenské vlády. Jednání proběhlo v Praze i Bratislavě a jeho cílem bylo posoudit, jak vláda splnila úkoly zadané na XVII. sjezdu KSČ. Úkoly byly zaměřeny na urychlení sociálního a ekonomického rozvoje.

10. listopadu

SKONČILA 11. SCHŮZE FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSSR

Na principech práva, socialistické zákonnosti

Schůze sněmoven Federálního shromáždění řešila zprávu od Nejvyššího soudu ČSSR a generálního prokurátora ČSSR o stavu socialistické zákonnosti. Budou nutné přísnější postihy pro pachatele trestných činů. Nejvíce trestných činů souvisí s ekonomikou a rozkrádáním majetku v socialistickém vlastnictví. Poslanci schválili pod řízením předsedy Sněmovny lidu Vladimíra Vedry i ústavní zákon o změny průběhu státních hranic na hraničních tocích s Polskou lidovou republikou a vyslovili s textem dohody s Královstvím Španělska o ochraně původu, údajů o původu a jiných zeměpisných označeních.

b) hospodářské události

30. listopadu

Hospodařit s citem pro přírodu

Z aktivu o lesích, vodách a dřevozpracujícím průmyslu v ČSR

V Kamenici u Velkých Popovic proběhlo jednání přestavby Celoresortního aktivu o lesích, vodách a dřevozpracujícím průmyslu v ČSR. Všechny obory (lesní a vodní hospodářství a dřevozpracující průmysl v ČSR) měly společný cíl - dosáhnout technického progresivního rozvoje výrobního procesu a jeho soustavné humanizace a ekologizace.

8. listopadu

Jednala národohospodářská komise ÚV KSČ

Národohospodářská komise zasedala za řízení předsedy a člena předsednictva - tajemníka ÚV KSČ Jozefa Lenhárta. Společně se projednával návrh prognózy ČSSR do roku 2000, který se měl týkat urychlení sociálně ekonomického rozvoje a přestavby společnosti. Velký důraz byl kladen na modernizaci odvětví struktury národního hospodářství a na výrazné snížení energetické, surovinové, investiční a přepravní náročnosti i na intenzivní začlenění naší ekonomiky do procesu mezinárodní dělby práce. Nezbytné je uplatnit tuto zásadu při realizaci strukturálních změn.

c) sportovní události

29. listopadu

KLASIČTÍ LYŽAŘI ZANEDLOUHO STARUTJÍ NA SVĚTOVÉM POHÁRU

Sezóna nebude odpočinková

V prosinci byl zahájen Světový pohár ve sjezdovém i klasickém lyžování. Československý lyžařský svaz si stanovil cíle: sjezdaři musí vybojovat 4 olympijské body, klasici 1 medaili a k tomu 12 bodů. Ústřední trenér Jaroslav Potměšil uvedl, že v celkovém hodnocení lyžování chtějí skončit do 10. místa.

18. listopadu

Českoslovenští olympionici u předsedy vlády

V pražském Hrzánském paláci přijal soudruh Ladislav Adamec úspěšné československé reprezentanty z olympijských her 1988 v Soulu. Za celou naši společnost předseda vlády Adamec vyjádřil dík sportovcům, uznání a poblahopřál jim jménem ÚV KSČ, Národní fronty i federální vlády za úspěšnou reprezentaci Československé republiky.

d) společenské a kulturní události

2. listopadu

PŘEHLÍDKA FILMŮ SSSR

V pražském kině Světozor uspořádal ústřední výbor Národní fronty ČSSR, velvyslanectví SSSR v ČSSR a Československý film k zahájení Měsíce čs. - sovětského přátelství slavnostní premiéru sovětského filmu Zabít draka. Film režíroval Mark Zacharov a natočil ho podle divadelní hry Javgenije Švarce Drak.

4. listopadu

Významné dopravní dílo

Byla dokončena III. celostátní stavba mládeže – Jižní cesta. Ta odklonila dopravu z Brna a Plzně na okraj Prahy, a tak odlehčila dopravu v centru hlavního města. Při této příležitosti byl slavnostně otevřen most Antonína Zápotockého a Miroslav Štěpán přestřižením pásky symbolicky zahájil jeho provoz.

Prosinec

a) politické události

12. prosince

V PRAZE JEDNALO FÓRUM ČESKOSLOVENSKÉ VEŘEJNOSTI

Ustaven Výbor pro lidská práva a humanitární spolupráci

Při příležitosti 40. výročí vyhlášení Všeobecné deklarace lidských práv a Dne lidských práv se uskutečnilo Fórum československé veřejnosti. Organizátory byly Ústřední výbor Národní fronty ČSSR a Československé sdružení pro Spojené národy. Proběhla zde demokratická výměna názorů, která se týkala otázek prohlubování socialistické demokracie. Shromáždění se zúčastnilo 700 zástupců

československých občanů, reprezentujících všechny politické strany, zájmová i umělecká sdružení a sociální vrstvy naší společnosti.

16. prosince

ZAČALO 12. ZASEDÁNÍ ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KSČ

O úkolech roku 1989 a postupu hospodářské reformy

Na 12. zasedání Ústředního výboru komunistické strany Československa se všichni zúčastnění přiklonili k návrhu svolat XVIII. sjezd strany. Ladislav Adamec hovořil o aktuálních otázkách hospodářské a sociální politiky. Hovořili o připravovaném setkání nejvyšších stranických představitelů zemí RVHP, které se mělo uskutečnit v prvním čtvrtletí 1989 v Praze. Hlavním tématem setkání měla být ochrana životního prostředí.

b) hospodářské události

7. prosince

SOUDRUH MILOŠ JAKEŠ V SEVEROČESKÉM KRAJI

Vědeckotechnickým rozvojem k nižší spotřebě energie a surovin

Generální tajemník ÚVKSC Miloš Jakeš odjel na pracovní návštěvu do severočeského kraje. Navštívil Elektrárny únorového vítězství v Počeradech na Lounsku, zajímal se o provoz elektrárny a hovořil s některými lidmi přímo na jejich pracovištích. Poté zavítal do státního podniku Severočeské hnědohelné doly, koncern Most, kde proběhla beseda. Jejím hlavním znakem byla otevřenost, kritičnost a adresnost.

14. prosince

FEDERÁLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ SCHVÁLILLO STÁTNÍ ROZPOČET NA ROK 1989

Cesta k upevňování ekonomické rovnováhy

Federální shromáždění ČSSR na schůzi sněmoven schválilo státní rozpočet československé federace na rok 1989 jako nástroj centrální finanční politiky. Příjmy i výdaje byly stanoveny na částku 223 640 800 000 Kč. Při této schůzi poslanci odsouhlasili změny ústavního zákona o opatřeních v soustavě federálních ústředních orgánů.

c) sportovní události

19. prosince

DOMÁCÍ ŠAMPIONÁT STOLNÍCH TENISTŮ SE SÉRIÍ PŘEKVAPENÍ

Jančí a Kasalová mistry

V Dunajské Středě proběhlo čtvrtfinále mistrovství ČSSR stolních tenistů. V mužské dvouhře se stal vítězem Tomáš Jančí z bratislavské Lokomotivy. Ve finále žen se proti sobě utkaly dvě nejlepší československé hráčky Kasalová a Hrachová, které se nepodařilo obhájit titul. Zlatou medaili tak získala Kasalová.

12. prosince

V POHÁRU FEDERACE DALŠ TIUMF NAŠICH TENISTEK

Domů popáté s trofejí

V australském městě Melbourne se uskutečnil tenisový turnaj Pohár federace. Československé družstvo zde už po páté dosáhlo nejcennější trofejí.

d) společenské a kulturní události

23. prosince

Muzeum revolučních tradic východních Čech

V Hradci Královém bylo v nově zrekonstruované budově na Žižkově náměstí otevřeno Muzeum revolučních tradic východních Čech. První expozice přiblížila tradice pokrokového hnutí v kraji od husitství, selských bouří, národního obrození až po vývoj dělnického hnutí a dějiny KSČ od jejího vzniku až po současnost.

29. prosince

Kam na Silvestra a Nový rok

Přehled nabídek, kde a jak strávit Silvestra nebo Nový rok 1989. Uskutečnil se silvestrovský pochod nebo silvestrovský běh v několika městech Československé republiky. TJ KŽ Beroun připravil pro cyklisty novoroční jízdu. V Liberci byl pro turisty uspořádán novoroční výstup na Ještěd.

Každé vydání deníku Rudého práva obsahovala nejvíce politických událostí a článků týkajících se politické situace roku 1988. Častým tématem článků byly schůze a zasedání politických stran a zároveň také informovaly veřejnost o výsledcích zasedání. Důležité byly také rozhovory s politickými

osobnostmi nebo články o vzájemných návštěvách prezidentů. Ve stručnosti Rudé právo hodnotilo i politickou situaci v zahraničí. Během tohoto roku se uskutečnilo v ČSSR i několik významných výročí, o kterých Rudé právo napsalo velmi informačně nasycené články.

Hospodářské zprávy se týkaly zemědělství, průmyslu, ekonomického rozvoje, ale i například rozvoje cestovního ruchu v ČSSR. Častým tématem byla otázka jak zlepšit techniku v průmyslu i zemědělství, zvýšit výnosy a snížit náklady. Rok 1988 byl pro zemědělce velmi úrodným.

Sportovní novinová stránka informovala o veškerém sportovním dění jak u nás tak i ze světa. Největší sportovní událostí roku 1988 byla letní olympiáda v jihokorejském Soulu, kde československý výprava získala několik medailí. Sportovní rubrika zahrnovala i rozhovory se známými sportovci, kteří úspěšně reprezentovali ČSSR.

Kultura a společenské události zahrnovali programy kin, divadel, koncertů, pozvánky na výstavy, hudební festivaly a informovaly o vydání nových knih. Vycházeli články o literárních osobnostech a nechyběli také recenze nově vydaných knih.

2. Stylistický rozbor

Pro rozbor jsem použila z každé kategorie tři články s ní související. V článcích jsem vyhledávala:

A) Frazeologické obraty jsou spjaty s obrazností výrazu a jejich původ je v lidové frazeologii. Do publicistiky mluvené i psané pronikají z hovorových projevů. Tyto obraty jsou ustálené a neměnné. Nejvíce frazeologických spojení se vyskytuje ve sportovních článcích.

B) Aktualizované prostředky se během velmi krátkého časového úseku mění, aktualizují, to znamená, že se již dané výrazy přizpůsobují současné době, vývoji publicistickému stylu a vznikají tak nové tzv. aktualizované prostředky.

C) Hodnotící prostředky kladně nebo záporně, příjemně či nepříjemně informují čtenáře o dané situaci, vyplývající z článku. Tyto prostředky z velké míry ovlivňují čtenáře a jejich cílem je přesvědčit ho, proto mají funkci persvazivní.

D) Prostředky související s dobou jsou spjaty s událostmi roku 1988 a pro minulost jsou typické. V současnosti už takové výrazy nepoužíváme. Tyto prostředky se postupem času aktualizovaly a vznikly pro ně nové výrazy nebo se dnes už nepoužívají.

E) Rozsáhlé slovní konstrukce jsou informačně přesycená, složitě napsaná spojení, kterým ve většině případech čtenář nedokáže porozumět. Užitá podstatná jména jsou rozvíta několika přívlasky shodnými i neshodnými.

2.1 POLITICKÉ UDÁLOSTI

a) frazeologické obraty

klasické válečné operace (1.t., 13.ř.)⁸; *okupovanou pohraniční zónu* (1.t., 18.ř.); *obsazená zóna byla izolována a vyčištěna* (1.t., 19.ř.); *aktuálních otázkách* (2.t., 7.ř.); *vytyčila úkoly* (2.t., 11.ř.); *rozšiřování dialogu* (2.t., 15.ř.); *přijetí byl přítomen* (2.t., 19.ř.); *za nejdůležitější považujeme* (3.t., 12.ř.); *středem naší pozornosti* (3.t., 15.ř.); *vychází ze skutečnosti* (3.t., 22.ř.); *opírá se o přesvědčení* (3.t., 24.ř.); *upevnění důvěry*; *vyvrcholení oslav* (3.t., 32.ř.); *pod záštitou UNESCO* (3.t. ř.);

b) aktualizované prostředky

informace jsou kusé (1.t., 5.ř.); *trestná výprava* (1.t., 7.ř.); *podporovaných kolaboranty* (1.t., 10.ř.); *soudružském srdečném rozhovoru* (2.t., 6.ř.); *činnosti bratrských komunistických stran* (2.t., 8.ř.); *komplexní přestavby společnosti* (3.t., 4.ř.); *pásma důvěry* (3.t., 18.ř.); *na úrovni dotyku* (3.t., 19.ř.); *spolehlivý mír* (3.t., 23.ř.); *zředěné pásmo* (3.t., 28.ř.);

⁸ Vysvětlení zápisu v závorce: např. 1.t. , 13.ř. – číslice před písmenem *t* značí číslo textu ; číslice před písmenem *ř* upřesňuje, o jaký řádek v textu se jedná. V tomto případě se daný znak nachází v 1. textu na řádku 4.

c) hodnotící prostředky

největší agrese (1.t., 2.ř.); *prohlubování všestranné spolupráce* (2.t., 16.ř.); *vysoce rovněž ocenili průběh* (2.t., 17.ř.); *oceňujeme úsilí* (3.t., 11.ř.); *pozitivní ohlasy* (3.t., 32.ř.);

d) prostředky související s dobou

rozhlasové informace (1.t., 5.ř.); *vojska agresora* (1.t., 7.ř.); *socialistické demokracie* (3.t., 5.ř.); *aktivně napomáhat procesu* (3.t., 8.ř.); *evropská dimenze mezinárodních vztahů* (3.t., 4.ř.); *nové cesty spolupráce* (3.t., 27.ř.); *v souladu s plánem* (3., 31.ř.);

e) rozsáhlé slovní konstrukce

brutálně terorizovala civilní obyvatelstvo desítek libanonských obcí (1.t., 8.ř.); *člena předsednictva ústředního výboru Svazu komunistů Jugoslávie* (2.t., 3.ř.); *schválila uskutečnění zásadních ekonomických reforem* (2.t., 9.ř.); *demokratizace mezinárodních vztahů v duchu nového myšlení* (3.t., 9.ř.); *za nejdůležitější považujeme padesátiprocentní snížení strategických útočných zbraní při přísném dodržování smlouvy o protiraketové obraně* (3.t., 12.ř.); *návrh přednesl nejvyšší stranický představitel při příležitosti oslav 40. výročí Vítězného února* (3.t., 21.ř.); *dosavadních výsledcích společenské přestavby a demokratizace* (2.t., 13.ř.); *zabezpečit příznivé vnější podmínky pro uskutečňování strategie urychlení ekonomického a sociálního rozvoje* (3.t., 3.ř.); *příkladem širokého plnění ustanovení celoevropského procesu* (3.t., 26.ř.); *navrhujeme uskutečnit setkání představitelů zainteresovaných zemí na politické úrovni k posouzení možností posilování důvěry a rozvoje spolupráce ve všech oblastech* (3.t., 36.ř.);

V člancích týkajících se politických událostí se nejvíce objevovaly rozsáhlé slovní konstrukce, které svou složitostí někdy postrádaly význam a pro čtenáře se pak stávaly nesrozumitelnými. Frazeologické prostředky vyskytující se v politickém zpravodajství mají funkci aktualizací nebo intenzifikačních. Většina těchto prostředků je vyjádřena substantivem, které je spojeno jedním nebo i více přívlastky shodnými. Politické prostředky související s dobou se v současnosti

použijí jen v souvislosti s minulostí a především se během svého užívání a vývoje aktualizovali.

2.2 HOSPODÁŘSKÉ UDÁLOSTI

a) frazeologické obraty

slavnostního otevření (4.t., 4.ř.); *slavnostního zahájení provozu*(4.t., 18.ř.); *širokou paletu služeb* (4.t., 5.ř.); *bezbariérový přístup* (4.t., 18.ř.); *přijmout opatření* (5.t., 16.ř.); *harmonogram výstavby* (5.t., 22.ř.); *koordinační úloha investic* (5.t., 24.ř.); *realizace sociálního programu* (5.t., 28.ř.); *k naplnění tohoto úkolu* (6.t., 8.ř.); *tyto informace podal* (6.t., 30.ř.);

b) aktualizované prostředky

restaurační zařízením (4.t., 11.ř.); *telefonní ústředna* (4.t., 12.ř.); *ukázka vysokého stupně automatizace* (4.t., 14.ř.); *fotokopie, telex, telegram, telefax* (4.t., 15.ř.); *invalidní hosté* (4.t., 17.ř.); *cestou snížení výpadků* (6.t., 1.ř.); *základním letošním úkolem* (6.t., 2.ř.); *plánovaná sklizeň vyšší než 7,7* (6.t., 5.ř.); *rostliny mají silný kořenový systém a dobře odnožují* (6.t., 11.ř.); *proti předcházejícím letům* (6.t., 27.ř.); *plně pokrývá požadavky* (6.t., 28.ř.); *letité nedostatky náhradních dílů* (6.t., 29.ř.);

c) hodnotící prostředky

atraktivní prostředí (4.t., 9.ř.); *dosažený stav budování* (5.t., 3.ř.);

d) prostředky související s dobou

na stranicko-hospodářském aktivu (5.t., 5.ř.) ; *urychlení konsolidace postupu* (5.t., 13.ř.); *kolektiv budovatelů díla* (5.t., 15.ř.); *stranická a řídicí práce* (5.t., 21.ř.); *v prvních dvou letech osmé pětiletky* (6.t., 4.ř.);

e) rozsáhlé slovní konstrukce

nevyhovující struktura pracovníků ve stavebních organizacích, problémy s chybějícím stavebním materiálem, malou mechanizací, zpožďující se projektovou dokumentací (5.t., 11.ř.);

dozrání uvedených termínů byly pracovníkům odpovědným zařízení výstavby stanoveny konkrétní úkoly (5.t., 11.ř.);

důležitosti koordinační úlohy investic, k návaznosti prací hlavních dodavatelů a k nutnosti soustředit se na realizaci rozhodujících úkolů (5.t., 23.ř.);

přechodným domovem rozhodující části budovatelů elektrárny a pracovníků koncernu Jaderné elektrárny Mochovce (5.t., 26.ř.);

bude využíváno osvědčených progresivních forem odměňování (6.t., 25.ř.);

V hospodářských událostech bylo použito mnoho výrazů, které jsou typické pro články z roku 1988. Jsou to pojmenovávací jednotky, které odrážely dobu, a užívalo se jich mechanicky. V dnešní době jsou tyto prostředky aktualizované a současnost má pro ně nová pojmenování např. *telex – teletext*.

2.3 SPORTOVNÍ UDÁLOSTI

a) frazeologické obraty

zahájily seriály Světových pohárů (7.t., 5.ř.); odpočinková zima (7.t., 10.ř.); olympijské body (7.t., 13.ř.); obhájit pozici (7.t., 15.ř.); běžci vstoupí do Světového poháru (7.t., 18.ř.); bronzové kvarteto (7.t., 22.ř.); optimální složení (7.t., 22.ř.); žádá si připomenout (7.t., 20.ř.); poslední příprava na sněhu (7.t., 33.ř.); kontrolní závod (7.t., 29.ř.); skokani mají v nohou (7.t., 39.ř.); handicap se projeví (7.t., 40.ř.); v krátkém vystoupení poznamenal (8.t., 7.ř.); vyjádřil dík a uznání (8.t., 11.ř.); veliký zájem (8.t., 13.ř.); slabší výkon (8.t., 15.ř.); programové prohlášení (8.t., 15.ř.); ve světovém měřítku (8.t., 19.ř.); domácí plavecký vrchol (9.t., 9.ř.); nominační závod (9.t., 6.ř.); ze špičky nebude chybět nikdo (9.t., 10.ř.); znakařská disciplína (9.t., 10.ř.); olympijský limit (9.t., 18.ř.); silný tandem (9.t., 24.ř.); měl by se opět třást rekord (9.t., 28.ř.);

b) aktualizované prostředky

rozdávaly se body (7.t., 4.ř.); olympijský cyklus (7.t., 6.ř.); družstva mužů i žen (7.t., 25.ř.); sezóně sdruženářů (7.t., 44.ř.); jménem přítomných reprezentantů (8.t., 26.ř.); vnitrosvazová příprava (9.t., 14.ř.); vnitrosvazové kritérium (9.t., 20.ř.); plavecké předsednictvo (9.t., 43.ř.);

c) hodnotící prostředky

sezónu zdobí světové šampionáty (7.t., 8.ř.); testy fyzické připravenosti svádějí k optimismu (7.t., 27.ř.); ozdobou klasického lyžování (7.t., 31.ř.);

d) prostředky související s dobou

tisková beseda (7.t., 11.ř.); ústřední trenér (7.t., 15.ř.); nadcházející sjezd (8.t., 21.ř.); reprezentace socialistické vlasti (8.t., 30.ř.);

e) rozsáhlé slovní konstrukce

lyžaři cíle integrovaných plánů nikdy netajily před veřejností (7.t., 11.ř.); celkové hodnocení vystoupení výpravy v Soulu (8.t., 19.ř.);

Sportovní články a sportovní události mají své frazémy a slovní obraty, které nelze obměnit a vyjádřit jinak. Setkáváme se s nimi v mluveném i psaném sportovním zpravodajství. Některé sportovní výrazy pronikly i do běžné lidské komunikace, která se sportem vůbec nespojuje. Užité výrazy se používají dodnes a pro čtenáře jsou srozumitelné.

2.4 SPOLEČENSKÉ A KULTURNÍ UDÁLOSTI

a) frazeologické obraty

stalo se již dobrou tradicí (11.t., 15.ř.); bude vládnout populární hudba (11.t., 24.ř.);

b) aktualizované prostředky

dělnické hnutí (10.t., 6.ř.); soubor dokumentačních materiálů (10.t., 7.ř.); pokroková historie (10.t., 12.ř.); tribuna tiskové informovanosti (11.t., 5.ř.); pestrá mozaika programových bloků (11.t., 21.ř.); rockový soubor (11.t., 28.ř.); štafety kolektivů (11.t., 32.ř.); ušlechtilé vztahy (12.t., 3.ř.); trvalé přátelství (12.t., 4.ř.); v soutěži debutů (12.t., 9.ř.);

c) hodnotící prostředky

vytvořit příjemnou atmosféru (11.t., 35.ř.);

d) prostředky související s dobou

revolučních tradic (10.t., 10.ř.); střediskem výchovy k socialistickému uvědomění a internacionalismu (10.t., 10.ř.); tradiční heslo (12.t., 3.ř.); v duchu tohoto hesla (12.t., 6.ř.); tradiční cyklus (12.t., 13.ř.); formování mravního vědomí (12.t., 18.ř.); festivalové heslo (12.t., 21.ř.); tradiční humanistické a pokrokové poslání (12.t., 23.ř.);

e) rozsáhlé slovní konstrukce

v rekonstruované budově na Žižkově náměstí jsou umístěny expozice dokumentující nejvýznamnější tradice pokrokového hnutí v kraji do husitství, selských bouří, národního obrození až po vývoj dělnického hnutí... (10.t., 4.ř.); reagující na problémy současného světa a zaujímající realistický a angažovaný postoj ke společenskému životu (12.t., 14.ř.);

Články týkající se společenských akcí obsahují výrazy, které byly pro dnešní dobu aktualizovány, a dnes je použije už jen starší generace občanů. Např. *rockový soubor – rocková skupina*

ZÁVĚR

Ve své práci jsem zaměřila svou pozornost na články z Rudého práva a na stylistický rozbor vybraných článků. Cílem práce bylo charakterizovat politickou, hospodářskou, sportovní a společenskou a kulturní situaci Rudého práva a komplexní stylistický rozbor.

Rudé právo začalo vycházet 6. 5. 1945, mimo neděli každý den a sobotní vydání bylo rozšířeno o přílohu Haló sobota. Hlavním tématem byla politická situace u nás. Články informovaly čtenáře o zasedání vlády a jejich výsledcích, o návštěvách zahraničních prezidentů u nás nebo našich prezidentů v zahraničí. Ve stručnosti psalo Rudé právo i o zahraniční politice. Hospodářské články byly zaměřeny na vývoj a rozvoj průmyslu i zemědělství. Jedním z témat byla také ekonomická situace v Československu a finanční rozpočty na následující roky. Politické i hospodářské články byly vždy pozitivní a poukazovaly jen na dobré výsledky a výbornou spolupráci. Československá republika byla hodnocena jako nejlepší, a to co dělaly ostatní státy, bylo špatně. Sportovní rubrika informovala veřejnost především o výsledcích československých reprezentantů na soutěžích, mistrovstvích, olympiádách nebo uváděla výsledky fotbalových, hokejových, volejbalových utkání. Společenské a kulturní události se týkaly pozvánek na festivaly, koncerty, filmová představení nebo informovaly o vydání nových knih.

Pro stylistický rozbor jsem vybrala dvanáct článků, které jsem rozdělila do čtyř kategorií a vybrané výrazy jsem dále dělila do pěti podskupin. V politických článcích se nejvíce objevovaly složité slovní konstrukce, které byly přesycené informacemi. Tím docházelo ke ztrátě významu a čtenář tak těžko mohl pochopit hlavní myšlenku článku. Sportovní události využívaly frazeologické obraty, které jsou neměnné, ustálené a používají se dodnes. Pro každou kategorii byly charakteristické prostředky související s dobou a prostředky aktualizované. Tyto výrazy přesně vystihují dobu a jsou pro ni příznačné. V současnosti, která je ovlivněna přejímáním nových slov z cizích jazyků, především jde o anglicismy, se tyto výrazy už používají jen zřídka. Vlivem času se jazyk stále vyvíjí a pro tyto zastaralé výrazy vznikla nová a moderní pojmenování. Všechny užité frazeologické prostředky v publicistickém stylu mají výraznou proměnnou funkci a funkci specifickou. Často jsou frazeologismy vyjádřeny substantivem, které je spojeno s jedním nebo více shodnými přívlasky.

Cílem mé práce bylo charakterizovat vybrané články z Rudého práva roku 1988, a některé články ze stylistického hlediska rozebrat. Vzhledem k tomu, že komplexní rozbor by znamenal neúměrný nárůst bakalářské práce, naznačila jsem pouze stylistický rozbor ve čtyřech hlavních oborech. Komplexní rozbor bych ráda provedla v dalším studiu.

Velkým přínosem a zajímavou prací pro mě bylo čtení Rudého práva, které uvádělo v té době mnoho zajímavých článků. Neodradilo mě ani to, že najít veškeré materiály mi zabralo spoustu volného času. V knihovnách bylo vše přehledně a číselně seřazeno, ale musela jsem zvážit, jaké články vybrat. V některých případech byl výběr článků obtížný. Někdy jsem měla problém pochopit složité články a uvědomit si, o čem asi autor psal. Jelikož se dříve nevyskytovaly reklamy, jako je tomu dnes, každé číslo Rudého práva obsahovalo velké množství zpráv z různých oblastí. Součástí těchto novin byly také dopisy od čtenářů, kteří reagovali na vydané články. Stylistický rozbor byl velmi zajímavý a přínosný z hlediska výrazů souvisejících s dobou.

POUŽITÁ LITERATURA

MONOGRAFIE

CHLOUPEK, J., et. al., *Stylistika češtiny*. Vyd 1. Praha: SPN, 1991. ISBN: 80-04-23302-3

KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938)*. 1. vyd. Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929) / Zdeněk Kárník. Praha : Libri, 2000. 571 s. Dějiny českých zemí. ISBN 80-7277-027-6.

MÜLLEROVÁ, Eva. *Funkční styly a jejich žánry v současné komunikaci*. 2. přeprac. vyd. Praha : Univerzita Karlova, 1989. 1 sv.

VLAŠÍN, Štěpán. *Slovník literární teorie*. Vyd. 2., rozš. V Praze : Československý spisovatel, 1984. 465 s.

VYKOUPIIL, Libor. *Slovník českých dějin*. Brno : Georgetown, 1994. 427 s. Co nás spojuje; sv. 2. ISBN 80-901604-1-7.

Kolektiv autorů, Encyklopedického institutu Československé akademie věd, *Malá Československá encyklopedie*. Praha : Academia, 1987. Vyd. 1. 1008 str.

Protektorát Masarykovy akademie, Československá vlastivěda. Sfinx 1993. svazek 7. 510 s.

Stylistika současné češtiny. Vyd. 1. Praha : ISV, 1997. 282 s. Jazykověda. ISBN 80-85866-21-8.

SERIÁLY

Rudé právo : nezávislé noviny. Praha : BORGIS, 1921-1995. ISSN 0032-6569.

PŘÍLOHY

TEXT 1

1 Izraelské jednotky vtrhly do Libanonu
2 Největší agrese od února 1986. Invaze má všechny znaky klasické válečné
3 operace
4 BERJRÚT (Zpravodaj ČKT) – Početné jednotky izraelské armády vtrhly v noci
5 na úterý do jižních oblastí Libanonu. První rozhlasové informace o nové izraelské
6 invazi jsou zatím velmi kusé, avšak dá se z nich usuzovat, že nynější agrese je
7 největší od února 1986. Tehdejší „trestná výprava“ Izraele trvala šest dnů a vojska
8 agresora pronikla až k řece Litání, přičemž brutálně terorizovala civilní
9 obyvatelstvo desítek libanonských obcí. Podle prvních zpráv se na nynějším
10 vpádu podílí až dav tisíce izraelských vojáků, podporovaných kolaboranty z tzv.
11 Jiholibanonské armády. Jejich útok se tentokrát soustřeďuje především na svahy
12 pohoří Hermon v těsné blízkosti syrských hranic. Invaze má všechny znaky
13 klasické válečné operace – po leteckém průzkumu z předchozích dnů a
14 dělostřelecké přípravě, při níž bylo v pondělí ostřelováno množství
15 jiholibanonských vesnic, pronikly do Libanonu obrněné kolony agresora,
16 podporované vrtulníky a doplňované vzdušnými výsadky. Izrael, který jako
17 obvykle zdůvodňuje svůj teror údajným bojem proti terorismu, se snaží tvrdit, že
18 akce se omezuje na okupovanou pohraniční zónu. První informace libanonských
19 bezpečnostních orgánů však potvrzují pravý opak – obsazená zóna byla zcela
20 izolována od zbytku Libanonu a „vyčištěna“ již minulý týden, vpád je zaměřen
21 hlavně v jihovýchodní oblasti Libanonu mimo toto pásmo

TEXT 2

1 Pro rozvoj vztahů s Jugoslávií
2 Soudruh Miloš Jakeš přijal představitele ÚV SKJ
3 PRAHA (z) – Generální tajemník ÚV KSČ Miloš Jakeš přijal ve středu člena
4 předsednictva ústředního výboru Svazu komunistů Jugoslávie Dušana Čkrebiće,
5 který je v těchto dnech na přátelské pracovní návštěvě v Československu.
6 V soudružském srdečném rozhovoru se oba představitelé informovaly o
7 aktuálních otázkách sociálně ekonomického a společenského rozvoje obou zemí a
8 o činnosti bratrských komunistických stran. Soudruh Dušan Čkrebić objasnil
9 výsledky konference SKJ, která e konala v květnu letošního roku a schválila
10 uskutečnění zásadních ekonomických reforem, změny ústavy a politického
11 systému SFREJ a vytyčila úkoly, jejichž cílem je zvyšování vlivu Svazu
12 komunistů Jugoslávie ve společnosti. Soudruh Miloš Jakeš informoval o cílech a
13 dosavadních výsledcích společenské přestavby a demokratizace v ČSSR, zejména
14 o postupu ekonomické reformy a o směrech zdokonalování práce strany
15 vytyčených na 9. zasedání ÚV KSČ. Oba přestavitelé se vyslovily pro rozšiřování
16 dialogu mezi KSČ a SKJ a pro další prohlubování všestranné československé-
17 jugoslávské spolupráce. Vysoce rovněž ocenili průběh a výsledky jednání 19.
18 Všesvazové konference k SSS a shodně zdůraznili její význam pro rozvíjení
19 procesu přestavby a demokratizace v socialistických zemích. Přijetí byl přítomen
20 SFRJ v ČSSR Dušan Rodić. Dušan Čkrebić téhož dne odcestoval zpět do
21 Bělehradu. Na ruzyňském letišti v Praze se s ním rozloučil tajemník ÚV KSČ
22 Mikuláš Beňo.

TEXT 3

1 SETKÁNÍ MINISTRA B. CHŇOUPEK S NOVINÁŘI

2 Aktivní čs. podíl na procesu dalšího uvolňování.

3 PRAHA (Od našeho zpravodaje) – „Zabezpečit příznivé vnější podmínky pro
4 uskutečnění strategie urychlení ekonomického a sociálního rozvoje, komplexní
5 přestavby společnosti a rozvoje socialistické demokracie je hlavním cílem čs.
6 zahraniční politiky na rok 1988,“ prohlásil ve středu v Praze ministr zahraničních
7 věcí ČSSR Bohuslav Chňoupek při setkání s československými novináři.

8 Uvedl, že ČSSR bude aktivně napomáhat procesu uvolňování a podílet se na
9 mírové organizace socialistických zemi. Na přestavbě a demokratizaci
10 mezinárodních stavů v duchu nového myšlení a na rozvoji pozitivních tendencí
11 v mezinárodních vztazích. Oceňujeme úsilí SSSR zajistit kontinuitu a nezvratnost
12 procesu odzbrojení, zejména jaderného. Za nejdůležitější považujeme padesáti
13 procentní snížení strategických útočných zbraní při přísném dodržování smlouvy
14 oproti raketové obraně. Evropská dimenze mezinárodních vztahů zůstává i
15 v tomto roku středem naší pozornosti. Ministr Chňoupek dále zdůraznil, že
16 chceme napomáhat rozvoji pozitivních procesů a proto přicházíme s vlastními
17 iniciativními návrhy. V této souvislosti se obšírně zabýval návrhem generálního
18 tajemníka ÚV KSČ Miloše Jakeše na vytvoření pásma důvěry, spolupráce a
19 dobrých sousedských vztahů států na úrovni dotyku Varšavské smlouvy NATO,
20 které bude zahrnovat politickou, vojenskou, ekonomickou ekologickou a
21 humanitární oblasti. Návrh, jak známo, přednesl nejvyšší stranický představitel při
22 příležitosti oslav 40. výročí Vítězného února. Vychází ze skutečnosti, že
23 spolehlivý mír a bezpečnost se dnes už nedají zabezpečit jen opatřeními ve
24 vojenské oblasti, i když i tuto oblast návrh přirozeně obsahuje. Opírá se též o
25 přesvědčení, že právě země Varšavské smlouvy a NATO na linii dotyku dvou
26 vojenskopolitických seskupení by mohli být příkladem širokého plnění ustanovení
27 celoevropského procesu. Mohli by vytyčovat a v praxi realizovat nové cesty
28 spolupráce. Konkrétním cílem postupně vytvořit „zřetěně“ pásmo bez
29 nejnebezpečnějších druhů útočných zbraní je začátek stahování sovětských raket
30 ještě před ratifikací sovětsko-americké smlouvy o likvidaci raket kratší a středního
31 doletu. Čs. iniciativa, uvedl čs. ministr je v souladu s „plánem jaruzelského“ na
32 omezení zbraní a upevnění důvěry ve střední evropě. První ohlasy na návrh

33 soudruha M. Jakeše jsou pozitivní. Oficiální podporu této iniciativě vyslovilo až
34 dosud Polsko, NDR a Maďarsko. Uskuteční se konzultace s těmi západními
35 partnery, kterých se realizace bezprostředně dotýká. „v určité etapě rozpracování
36 této iniciativy navrhujeme uskutečnit setkání představitelů zainteresovaných zemí
37 na politické úrovni k posouzení možností posilování důvěry a rozvoje spolupráce
38 ve všech oblastech,“ řekl dále B. Chňoupek. Hovořil také o další významné čs.
39 iniciativě, navržené soudruhem M. Jakešem, jež je spjata se 400. výročím
40 narozenin J. A. Komenského. Navrhujeme svolat v březnu 1992 do Prahy
41 světovou konferenci pedagogů pod názvem Jana Ámose Komenského a výchova
42 člověka pro 21. Století, která bude vyvrcholením oslav tohoto významné,
43 světového, kulturního výročí, pořádaného pod záštitou UNESCO. „Chceme na ni
44 pozvat významné osobnosti z oblasti školství a pedagogiky, vědy, kultury a
45 umění, politiky i kněze, zástupce hromadných sdělovacích prostředků krátce
46 všechny ty, kteří se podílejí na výchově člověka, formují jeho myšlení a cítění,
47 upevňují mravní hodnoty, probouzejí v něm úctu k životu, posilují tužbu po
48 míru,“ uvedl čs. ministr. (pokračování na str. 7)

TEXT 4

1 Hotel Forum zahájil
2 Příspěvek k rozvoji čs. cestovního ruchu
3 PRAHA (Od naší zpravodajky) – O téměř jedenáct set lůžek a přibližně stejný
4 počet míst u stolu se od úterního slavnostního otevření hotelu Forum Praha
5 rozšířila síť ubytovacích zařízení v našem hlavním městě. Širokou paletu služeb
6 zajišťuje kolektiv více než pěti set zaměstnanců, kteří před nástupem prošli
7 nejrůznějšími školeními, kursy a mnozí i zahraničními stážemi.
8 Pro hosty jsou k dispozici bazén, sauna, gymnastická hala a další zařízení,
9 solárium, masér nebo kosmetický salón, kadeřnictví, holičství. Atraktivní
10 prostředí nabízí také první klub s bowlingem. Česká restaurace, kavárna Praha,
11 coctail bar a další. Všechna restaurační zařízení jsou přístupna i dalším hostům,
12 nejen hotelovým. Klimatizaci, vytápění, osvětlení, telefonní ústřednu, bowling,
13 recepci, účetnictví, stav pokojů a požární signalizaci řídí a kontrolují počítače.
14 Ukázkou vysokého stupně automatizace je například tzv. Business Centrum, které
15 zajišťuje překlady, tlumočení, fotokopie, telex, telegramy, telefax, telefonní
16 spojení a další služby. K dispozici jsou zde také garáže s kapacitou 150
17 s automatickou mycí linkou. V hotelu je zařízení pět pokoj pro invalidní hosty a
18 do většiny společenských prostor je bezbariérový přístup. Slavnostního zahájení
19 provozu hotelu Forum se zúčastnil ministr obchodu a cestovního ruchu ČSR Josef
20 Ráb, velvyslanec Rakouské republiky v ČSSR Karl Peterlik a chargé d'affaires a.
21 i. SFRJ v ČSSR Rajko Grgić.

TEXT 5

1 O postupu výstavby jaderné elektrárny v Mochovcích
2 Na stranicko-hospodářském aktivu vystoupil soudruh Mikuláš Beňo
3 MOCHOVICE (ČTK) – Dosažený stav budování jaderné elektrárny
4 v Mochovcích (JEMO) v okrese Levice a tendence jeho vývoje projednali v úterý
5 v Mochovcích na stranicko-hospodářském aktivu zástupci dodavatelských
6 organizací a jejich nadřízených orgánů.

7 Zhodnocení postupu výstavby elektrického komplexu vyplynulo, že realizace
8 věcných úkolů se na mnohých objektech zpožďuje, což komplikuje plnění
9 prvořadého záměru – uvést dva ze čtyř 440megawattových bloků do zkušebního
10 provozu v letech 1989-1990. Tempo výstavby JEMO ovlivňuje nedostatek a
11 nevyhovující struktura pracovníků ve stavebních organizacích, problémy
12 s chybějícím stavebním materiálem, malou mechanizací, zpožďující se
13 projektovou dokumentací. K urychlení konsolidace postupu výstavby a dodržení
14 uvedených termínů byly pracovníkům odpovědným za řízení výstavby stanoveny
15 konkrétní úkoly. Nynější více než sedmitisícový kolektiv budovatelů díla je třeba
16 posílit stovkami pracovníků. Především je však třeba přijmout opatření ke zvýšení
17 směnnosti a produktivity práce, důsledně zabezpečit projekty a zvýšit
18 dodavatelskou disciplínu. To vše s cílem urychlit stavbu při dodržení vysokých
19 nároků na kvalitu střevoňích a montážních prací. Tajemník ÚV KSČ Mikuláš Beňo
20 účastníci se jednání mj. zdůraznil, že velké společenské přeměny se musejí
21 promítnout do stylu, metod a obsahu stranické a řídicí práce v zájmu plnění všech
22 úkolů vyplývajících z harmonogramu výstavby a v konečném důsledku do
23 včasného uvedení prvního reaktorového bloku do provozu. Hovořil i k důležitosti
24 koordinační úlohy investic, k návaznosti prací hlavních dodavatelů a k nutnosti
25 soustředit se na realizaci rozhodujících úkolů. Soudruh Beňo zavítal potom do
26 nedalekých Levic. Toto okresní město se stalo trvalým, resp. Přejídným
27 domovem rozhodující části budovatelů elektrárny a pracovníků koncernu Jaderné
28 elektrárny Mochovce. Zajímal se tu o realizaci sociálního programu. Navštívil
29 novou polikliniku, jejíž ambulance přijmou ve středu první pacienty. Na okresním
30 výboru KSS besedoval tajemník ÚV KSČ s jeho představiteli o sociálně
31 ekonomickém rozvoji okresu.

TEXT 6

1 ÚKOLY ZEMĚDELců ČSR-Cestou snížení výpadků
2 PRAHA (Od našeho zpravodaje) – Základním letošním úkolem zemědělců v ČSR
3 je postarat se o dynamický rozvoj rostlinné produkce a o snížení výpadků ve
4 výrobě, kterým došlo v prvních dvou letech osmé pětiletky.
5 V nejdůležitější oblasti – výrobě obilovin, včetně kukuřice na zrno – je plánována
6 sklizeň vyšší než 7,7 miliónu tun, což je minimálně o 200 tisíc tun více ve
7 srovnání s loňskou skutečností. A to při plánovaném dosažení lepší kvality,
8 zejména potravinářského obilí a pokrytí. K naplnění tohoto úkolu bylo loni na
9 podzim oseto ozimými obilovinami celkem 1 137 347 hektarů, tedy o 30 524
10 hektary více než v přecházejícím roce. Jejich současný stav je hodnocen jako
11 dobrý. Rostliny mají silný kořenový systém a dobře odnožují. Netypické zimní
12 počasí však také podpořilo růst plevelů s možností rozšíření houbových chorob. O
13 dalším vývoji obilovin rozhodne předjarní období. Zatím mrazy vážněji
14 nepoškodily ovocné dřeviny. Násada květních pupenů všech druhů ovocných
15 stromů včetně vinné révy je dobrá. Pouze broskvoně a meruňky byly poškozeny
16 zhruba z deseti procent. To však neovlivní sklizeň, která samozřejmě závisí i na
17 dalším vývoji počasí. Pětileté cukrovky se především zaměřují na včasnou a
18 kvalitní přípravu půdy, osev a účinnou chemickou ochranu proti chorobám a
19 škůdcům vzházejících porostů. Kladem je, že pro 105 000 hektarů, to je tři
20 čtvrtiny plánovaných osevních ploch, se podařilo zabezpečit geneticky
21 jednoklíčkové osivo, které dává předpoklad vyšších výnosů. Zabezpečeno je
22 dostatečné množství sadby brambor, v jejich odrůdové skladbě jsou nyní více
23 zastoupeny velmi rané a rané odrůdy. Zvýšená pozornost je věnována
24 zdravotnímu stavu sadby, který je označován jako dobrý. K rychlému a
25 kvalitnímu uskutečnění jarních prací bude využíváno osvědčených progresivních
26 forem odměňování, které podněcují k vyššímu nasazení a využití techniky
27 v dvousměnném provozu, o sobotách a nedělích. Příznivější stav proti
28 předcházejícím letům je i v zabezpečení náhradních dílů. Agrozet plně pokrývá
29 požadavky pro secí stroje. Stále však přetrvávají letité nedostatky náhradních díků
30 k tahačům ŠT-180. Tyto informace podal ve čtvrtek na tiskové konferenci
31 k zabezpečení jarních prací v roce 1998 náměstek ministra zemědělství a výživy
32 ČSR ing. Jan Vodehnal. (nn)

TEXT 7

1 KLASIČTÍ LYŽAŘI ZANEDLOUHO STARTUJÍ NA SVĚTOVÉM POHÁRU
2 Sezóna nebude odpočinková
3 PRAHA (Od našeho zpravodaje) – Už máme za sebou první víkend, kdy se
4 rozdávaly body do Světového poháru – v rakouském Schladmingu za superobří
5 slalom mužů a žen. Klasičtí lyžaři zahájí seriály Světových pohárů v prvním nebo
6 druhém prosincovém týdnu. Bude to sezóna začínající další čtyřletý olympijský
7 cyklus. Zdála by se tedy relativně nedůležitá, ale na druhé straně ji zdobí světové
8 šampionáty sjezdařů v americkém Vailu (29. 1. – 12. 1.) a klasiků ve finském
9 Lahti (17. - 26. 2. 198), ale i další vrcholy pro juniory, akademiky atd.
10 Odpočinková zima to nebude. Alespoň to bylo tušit ze slov zástupců lyžařského
11 svazu na pondělní tiskové besedě a hlavně ze stanovených hlavních cílů. Lyžaři
12 cíle integrovaných plánů nikdy netajili před veřejností, proto se může dovědět i
13 ten pro mistrovství světa. Sjezdaři mají vybojovat čtyři olympijské body, klasici
14 jednu medaili, kterékoliv hodnoty a k tomu tucet bodů. „Chceme skončit do
15 desátého místa v hodnocení lyžování a obhájit pozice z Calgary“, říká ústřední
16 trenér Jaroslav Potměšil a dodává: „Vše je třeba vidět pod zorným úhlem zimních
17 olympijských her 1992 v Albertvilu. Vůbec celý cyklus bude věnován
18 vyhledávání nových tváří pro příští olympiádu“. Běžci vstoupí do Světového
19 poháru 10.-11. Prosince v rakouském Ramsau závody na 15 km volnou technikou
20 a štafetou 4x10 km. U štafet si žádá připomenout, že Mezinárodní lyžařská
21 federace rozhodla o paritním zastoupení obou stylů na MS. Z toho plyne pro naše
22 bronzové kvarteto z Calgary nutnost hledání optimálního složení „bruslařů“ a
23 klasiků. Mužský SP se zastaví i u nás, v Novém Městě na Moravě se 13.-15.
24 Ledna běží 15 km volně a 30 km klasicky jako poslední závod před MS. Podle
25 vyjádření vedoucího realizačního týmu Petra Honzla jsou družstva mužů i žen
26 zdravotně v pořádku (u žen se v průběhu přípravy hromadila zranění) a počet
27 naježděných kilometrů je největší za poslední čtyři roky. Také testy fyzické
28 připravenosti svádějí k optimismu. Muži jsou nyní za sněhem na Dvorské boudě,
29 ženy v Jeseníkách a v sobotu a neděli mají poslední kontrolní závody před SP.
30 Ženy začínají v La Féclaz (Fr.) 5 km volně a štafetou 4x5 km. Pro zajímavost:
31 z programu MS je vyškrtnut závod na 5 km. Ozdobou našeho klasického lyžování
32 jsou několik sezón skokani. V Calgary získali Ploc stříbrnou a Malec bronzovou
33 medaili na středním můstku. Poslední příprava na sněhu probíhala ve finském

34 Kuopiu, kde kontrolní závod 25. Listopadu určil čtveřici Ploc, Parma, Dluhoš,
35 Švagerko, jež se s trenérem Schlankem vydá ve středu na tradiční začátek
36 Světového poháru do kanadského Thunder Bay. Soutěž pokračuje v Lake Placidu
37 (USA) a japonském Sapporu. Z původní pětice vypadl Malec a teprve se
38 rozhodne, zda v Sapporu nahradí Ploce nebo bude trénovat doma nebo v Planici
39 s dalšími reprezentanty. Skokani mají v nohou mezi 80 až 150 skoky na sněhu, ale
40 ani jeden na velkém můstku. Uvidíme, jak se tento handicap projeví v zámoří.
41 Nominací na Intersportturné bude závod ve Frenštátě 17. a 18. prosince, o
42 reprezentantech v Lahti se rozhodne po Bohemia Crystal turné 13.-15. ledna
43 v Liberci a Harrachově. Do Harrachova se SP ještě jedno vrátí – 16. až 19. března
44 při Týdnu letů na lyžích na nově upraveném mamutím můstku. K sezóně
45 sdruženářů a přípravě vrcholných závodů ČSSR se vrátíme v příštích dnech. (zi)

TEXT 8

1 Českoslovenští olympionici u předsedy federální vlády
2 PRAHA (ČTK) – Soudruh Ladislav Adamec přijal ve čtvrtek v Hrzánském paláci
3 v Praze úspěšné čs. reprezentanty z OH 1988 v Soulu.
4 Soudruh Jindřich Poledník představil Ladislavu Adamcovi sportovce, kteří na
5 vrcholném světovém sportovním měření sil získali medaile: Miloslava Mečře,
6 Jozefa Pribiline, Miroslava Vargu, Janu Novotnou, Miloslava Bednaříka, Milana
7 Šrejbra a Jozefa Lohyňu. Předseda vlády ČSSR v krátkém vystoupení
8 poznamenal, že porovnat své síly s nejlepšími ve světě – to je meta, kterou se
9 chceme řídit ve všech oborech lidské činnosti. Nejen ve sportu, ale i ve vědě,
10 technice, kvalitě výrobků i efektivnosti organizace, morálních a kulturních
11 hodnotách. Vyjádřil úspěšným reprezentantům dík a uznání celé naší společnosti a
12 blahopřál jim jménem ÚV KSČ, Národní fronty a federální vlády. Řekl dále, že
13 čs. veřejnost s velikým zájmem sledovala průběh letošních olympijských her,
14 olympijských her, radovala se z úspěšných vystoupení a prožívala zklamání ze
15 slabších výkonů. Připomněl programové prohlášení vlády, která vyhlásila za svůj
16 cíl porovnávat výkonnost na všech úsecích života s nejvyspělejšími zeměmi. Tato
17 zásada platí i pro tělovýchovu a sport, žel, v mnoha směrech jsme v olympijských
18 soutěžích neuspěli. Rok od roku roste konkurence a zvyšuje se počet zemí
19 usilujících prosadit se ve světovém měřítku. Celkové hodnocení vystoupení
20 výpravy v soulu musí ukázat příčiny současného stavu, příležitostí k rozborům
21 bude už nadcházející sjezd ČSRTV. Základní příčiny spočívají především
22 v systému řízení vrcholového sportu. O pravdivosti tohoto tvrzení svědčí i
23 porovnání s ostatními socialistickými zeměmi. Je třeba hledat účinnější motivaci,
24 cílevědoměji sjednocovat hlediska masovosti a výkonnosti. Jasná, přesvědčivá
25 odpověď je nutná především pro mladou generaci, protože pro její formování má
26 příklad sportovních reprezentantů nenahraditelný význam. Jménem přítomných
27 reprezentantů vystoupil tenista Miloslav Mečř. Poděkoval za ocenění výsledků i
28 za péči, které se olympionikům dostalo v přípravě od socialistické společnosti.
29 Ubezpečil, že sportovci v budoucnosti udělají vše pro dobrou reprezentaci
30 socialistické vlasti. Přijetí se zúčastnili soudruzi Milán Václavík, František Kincl,
31 Václav Horáček a Ján Riaz. V předvečer VII. sjezdu ČSTV předal soudruh Rudolf
32 Rohlíček 25 bývalým i současným úspěšným československým sportovcům a

33 zasloužilým pracovníkům a zasloužilým pracovníkům v tělovýchově státní
34 vyznamenání. Propůjčil jim je na návrh ÚV ČSTV prezident republiky. Soudruh
35 Rohlíček ocenil sportovní mistrovství reprezentantů a obětavou práci funkcionářů
36 ve prospěch rozkvetu naší tělovýchovy a sportu. Jménem sportovců poděkoval za
37 vyznamenání olympijský vítěz v chůzi, čerstvý nositel Řádu práce Jozef
38 Pribilinec. Slavnostního aktu v Rytířském sále Valdštejnského paláce se zúčastnil
39 také soudruh Jindřich Poledník.

TEXT 9

1 DNES ZAČÍNÁ 70. DOMÁCÍ MISTROVSTVÍ V PLAVÁNÍ

2 Letenky se rozdají v Podolí

3 PRAHA (Od našeho zpravodaje) – domácí plavecký vrchol je doslova za dveřmi,
4 už ode dneška, čtvrťka do neděle, budou naši plavci bojovat v otevřeném
5 padesátimetrovém bazénu v Praze-Podolí o dvaatřicet titulů. Letošní šampionát
6 má hned dvojnásobnou výjimečnost, je jediným a konečným nominačním
7 závodem na OH 1988 a zároveň slaví 70. narozeniny. Pouze tyto čtyři dny tedy
8 nabízejí našim nejlepším reprezentantům možnost vylovit z podolského bazénu
9 letenku do Soulu.

10 Ze Špičky nebude chybět nikdo, mírně handicapován nastoupí ke znakařským
11 disciplínám pouze Raniš, který si ve čtvrtek po upadnutí zhmoždil klouby na ruce.
12 Jedná se o bolestivé, nikoliv však vážné zranění. Dopis olympijského kandidáta
13 vlastní čtyři plavci: Bureš, Marček, Vokoun a Wolf, další usilují o soulský start
14 v rámci vnitrosvazové přípravy: Kladiva, Proněk, Beinhauer, Szarce a Raniš.
15 Ondřej Bureš si naplánoval do Podolí náročný program, představí se na tratích
16 100 a 200 m motýlek, 400 m polohový závod, 400 m volný způsob a ještě
17 v oddílových štafetách Vysokých škol Praha, Prsař Alexandr Marček se jediný
18 může pochlubit splněním olympijského limitu, dokonce na obou tratích.

19 Kdo do štafety?

20 Když je řeč o limitech, nutno připomenout, že se jedná o vnitrosvazové kritérium,
21 které nebude určující pro nominaci. I když je pochopitelné, že splnění ostrých
22 časů, jež jsou mimochodem srovnatelné s limity vandr a NSR, si dotyčný autor
23 řekne hlasitě o reprezentační plavky. Marčekovými hlavními soupeři by měli být
24 Beinhauer (velké zlepšení v zimě) a Szarezec. Na znaku už delší čas tvoří silný
25 tandem Vokoun a Raniš, druhý jmenovaný má velkou formu a na dvoustovce
26 přišel při nedávném utkání s Polskem o čs. rekord úplně pokaženým dohmatem.
27 Příznivci plavání se určitě těší na souboj kraulařských sprinterů Kladivy a
28 Proňkaa. Uvidí je už dnes na trati 50 m a měl by se opět třást čs. rekord 23,28 a
29 snad i hranice 23 sekund. Čtvrtý olympijský kandidát, Wolf, dostal tuto poctu
30 díky loňskému dvousekundovému zlepšení na delfínové stovce a stříbru
31 z juniorského mistrovství Evropy. Letos již další pokrok 17letý Brňan neučinil a
32 šampionát je poslední možností přesvědčit, že si start na OH zaslouží. V opačném

33 případě by museli trenéři změnit složení polohové štafety. Kladiva by plaval
34 motýlkový úsek a kraulařský Proněk. Budeme tedy svědky souboje Proňka a
35 Wolfa na dálku, v odlišných disciplínách.

36 Šance pro Magdu

37 Hovořit o olympijských ambicích našich žen bylo donedávna tabu, řekněme
38 rovnou, že oprávněně. Po utkání v Polsku a dorosteneckém mistrovství
39 v Gottwaldově v závěru minulého týdne dosti zatřásla pevným názorem Magda
40 Šplíchalová. Šestnáctiletá svěřenkyň trenéra Kyněry v TJ Znojmo zlepšila letitý
41 čs. rekord Fleissnerové na 100 m prsa nejprve na 1:13,29 a v Gottwaldově z něho
42 ubrala další dvě setiny sekundy. Ale jen další výrazné zlepšení by jí zaručilo, že
43 plavecké předsednictvo řekne v neděli bezprostředně po šampionátu ano.
44 V letošní plavecké sezóně padlo devět čs. rekordů, průběh 70. mistrovství by měl
45 dosavadní seznam podstatně rozmnožit. Ve fotbale branky, v plavání jen rekordy
46 a osobní zlepšení jsou kořením, která by mělo ochutit předolympijský předkrm.
47 Diváci se v posledních letech chovají k našemu plavání macešsky, ostatně přízeň
48 vytvářejí svými výkony samotní závodníci. Avšak nyní bude v podolském bazénu
49 určitě dost k vidění. Zároveň ředitelství areálu upozorňuje, že od pátku do neděle
50 pro koupající se veřejnost (kromě diváků) jsou krytý a venkovní bazén uzavřeny.
51 Přístup mají pouze majitelé permanentek do skokanského bazénu. Ve čtvrtek
52 začíná program v 17 h, v pátek a sobotu rozplavby v 9.30, finále v 17 h, v neděli
53 rozplavby v 9.30, finále již ve 14 h. (zi)

TEXT 10

1 Muzeum revolučních tradic východních Čech
2 HRADEC KRÁLOVÉ (Od naší zpravodajky) – Muzeum revolučních tradic
3 východních Čech bylo ve čtvrtek otevřeno v Hradci Králové. V rekonstruované
4 budově na Žižkově náměstí jsou umístěny expozice dokumentující
5 nejvýznamnější tradice pokrokového hnutí v kraji od husitství, selských bouří,
6 národního obrození až po vývoj dělnického hnutí a dějiny KSČ od jejího vzniku
7 po současnost. Bohatý soubor dokumentačních materiálů soustředěných ze sbírek
8 muzeí, z archivů, kulturních a dalších institucí i jednotlivců doplňují síň družby a
9 soubor výtvarných děl se sociální tematikou z fondu královéhradecké galérie.
10 Muzeum revolučních tradic východních Čech bude střediskem výchovy
11 k socialistickému uvědomění a internacionalismu. K prohlubování znalostí
12 revoluční a pokrokové historie kraje budou sloužit prostory společenského sálu i
13 učeben s audiovizuální technikou. (dg)

1 Pestrý program připraven
2 Slavnost Rudého práva bude 17. a 18. září
3 PRAHA (Od naší zpravodajky) – Letošní Slavnost Rudého práva se bude konat
4 17. a 18. září, i tentokrát v pražském Parku kultury a oddechu Julia Fučíka, a to
5 pod heslem Komunistický tisk – tribuna otevřené informovanosti.
6 Slavnost Rudého práva, to nejsou oslavy tohoto listu. Svým dílem – ne malým –
7 se na ní podílejí i ostatní sdělovací prostředky. Nezastupitelné místo tady
8 samozřejmě bude mít Československý televize a Československý rozhlas, které
9 zprostředkují část programu těm, kteří se do parku kultury nedostanou. A nejen to.
10 Mnohé sdělovací prostředky, například rozhlas nebo Československá tisková
11 kancelář, zde připravily jakýsi pohled do „své kuchyně“. Třeba ČTK představí
12 návštěvníkům své pracoviště, kde budou vysílány zprávy z celého světa. Podobně
13 například agentura Orbis předvede velkoplošné video a programy, které agentura
14 „vyrábí“. Ale budou tu i další, kteří se představí v nejrůznějších formách a
15 pořadech. Třeba Mladá fronta, Naše vojsko, Květy, Práce, dikobraz a další. Stalo
16 se již dobrou tradicí, že svým programem obohacují slavnost také některé
17 organizace. Letos to bude největší pražský podnik ČKD a novinkou je rovněž
18 okres Nový Jičín, který připravil svůj program. Tvůrci programu letošních oslav
19 Dne tisku, rozhlasu a televize vycházeli ze zkušeností minulých let i
20 z nejrůznějších připomínek návštěvníků. Výsledkem se stala – a průběh oslav to
21 jistě potvrdí – pestrá mozaika programových bloků, kde by měl najít každý něco
22 podle svého věku i zálib. Letos poprvé budou jednotlivé scény Parku kultury a
23 oddechu Jila Fučíka vyčleněny vždy jednomu žánru. Například střední hala
24 Sjezdového paláce bude v sobotu vládnout populární hudba v podání orchestru L.
25 Štaidla, skupiny Korcky a dalších. Pravé křídlo se stane přehlídkou soborů zájmové
26 umělecké činnosti a levé křídlo bude hostit například orchestr K. Vlacha, L.
27 Smelku. V Růžové zahradě je připraven program pro milovníky jazzové hudby,
28 letní scéna bude patřit mládeži a rockovým souborům. Hostem mezi nimi bude i
29 jazzrocková skupina Džordžiana ze Sovětského svazu. Druhý den – v neděli – pak
30 program obohatí humor a country hudba, vystoupení folkových a cimbálových
31 orchestrů a souborů. Součástí pražské Slavnosti Rudého práva budou tradiční
32 běžecké soutěže. Připravena je také štafeta rodičů s dětmi a štafety kolektivů na

33 deset krát tisíc metrů. Vyjmenovat všechny pořady na jednom místě by bylo
34 složité. Proto o nich bude podrobněji řeč ještě v dalších dnech. Jedno mají však
35 společné, byť je charakter každého z nich zcela odlišný: vytvořit, příjemnou
36 atmosféru se vším všudy, co k těmto oslavám vždy patřilo a bude patřit.

37

NAĀA ADAMICKOVÁ

TEXT 12

1 MEZINÁRODNÍ FESTIVAL V KARLOVÝCH VARECH

2 Začal filmový svátek

3 KARLOVY VARY (Od naší zpravodajky) – Pod tradičním heslem Za ušlechtilé
4 vztahy mezi lidmi, za trvalé přátelství mezi národy začal ve čtvrtek
5 v karlovarském lázeňském paláci Thermal XXVI. Ročník Mezinárodního
6 filmového festivalu. V duchu tohoto hesla byl také připraven program festivalu,
7 který během dvou týdnů (do 19. Července) uvede více než tři sta projekcí zhruba
8 stovky filmů.

9 Hlavní festivalové soutěže se zúčastní třicet filmů, v soutěži debutů je
10 přihlášeno dvanáct snímků. V informativní sekci uvidí diváci významná díla
11 světové kinematografie, poprvé bude letos uveden nesoutěžní cyklus
12 dokumentární tvorby, nazvaný Lidstva na rozcestí, který navazuje na předchozí
13 tradiční cyklus Rozpory současného světa ve filmu. Hlavní festivalová soutěž
14 představí letos opět díla reagující na problémy současného světa a zaujímaví
15 realistický a angažovaný postoj ke společenskému životu. Mezinárodní porotě
16 letos předsedá sovětský spisovatel Čingiz Ajtmatov. Součástí karlovarského
17 festivalu je pravidelně Volný tribuna, která se letos uskuteční na téma Poslání
18 filmu při formování mravního vědomí. Další významnou festivalovou akcí bude
19 mezinárodní seminář nazvaný Vztah hodnoty filmového díla a diváckého ohlasu.
20 Lze očekávat, že i všechny další diskuse, besedy a setkání pokrokových tvůrců
21 z celého světa naplní festivalové heslo a že XXVI. Mezinárodní filmový festival
22 v Karlových Varech, který je spolu s moskevským, s nímž se po roce střídá,
23 jediným velkým festivalem v socialistických zemích, splní své tradiční
24 humanistické a pokrokové poslání. Zahájení festivalu se zúčastnila delegace vlády
25 ČSSR v čele s místopředsedou vlády ČSSR Matejem Lúčanem. (míš)